

Unge alkoholvaner i Danmark 2016

- en kortlægning

Unge alkoholvaner i Danmark 2016

- en kortlægning

Denne rapport er udarbejdet af evalueringenheden hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-kampagne ved:

Christina Schiøth

- Analysemedarbejder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)
- Ansvarlig kontaktperson for denne kortlægning – kan kontaktes på chrjen@cancer og tlf.: 35 25 74 16

Christine Lind Behrens

- Senior projektleder, cand.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Louise Hansen

- Studentermedhjælper, stud.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Julie Hedegaard Mortensen

- Studentermedhjælper, stud.scient.san.publ. (Folkesundhedsvidenskab)

Uddrag, herunder figurer og kortere citater, er tilladt med kildeangivelse:

Schiøth C, Behrens CL, Hansen L & Mortensen JH

Unge alkoholvaner i Danmark 2016 – en kortlægning

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba) 2017

Kræftens Bekæmpelse

Forebyggelse & Oplysning

Strandboulevarden 49

2100 København Ø

Tlf: 35 25 75 00

Rapporten findes udelukkende i elektronisk form og er tilgængelig via

www.fuldafliv.dk

Forside: Colourbox

ISBN: 978-87-7064-346-7

Copyright©

Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden smba (TryghedsGruppen smba)

Oktober 2017

Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Alkohols sundhedsskadelige konsekvenser er omfangsrige og veldokumenterede. Alkohol er forbundet med mere end 60 forskellige sygdomme samt ulykker og omkring 4.000 årlige dødsfald i Danmark. Siden 1988 har alkohol været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker.

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen, og unge er særligt sårbare over for alkohols skadevirkninger. Alkoholforbruget blandt unge i Danmark er faldet i løbet af de seneste år, og unge er nu ældre, når de begynder at drikke. Til trods for den positive udvikling i unges alkoholforbrug, er Danmark fortsat det land i Europa, hvor flest unge drikker sig fulde. Den udbredte drukkultur blandt unge i Danmark gav anledning til, at Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden i 2014 lancerede alkoholkampagnen 'Fuld af liv'.

'Fuld af liv'-kampagnen er en bredspektret kampagne, der gennem en række forskellige indsatser, har til formål at udskyde alkoholdebuten samt at nedsætte alkoholforbruget blandt unge i Danmark.

I denne rapport kortlægges alkoholvaner blandt Danmarks unge i alderen 15-25 år i 2016. Rapporten belyser unges viden, holdninger og adfærd, når det kommer til alkohol, og rapportens fund bidrager til planlægningen af fremtidige kampagneindsatser således, at 'Fuld af liv'-kampagnen kan levere en kvalificeret indsats for at få unge i Danmark til at drikke mindre og opleve mere.

Peter Dalum, projektchef i Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv', oktober 2017.

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	4
Konklusioner og anbefalinger.....	6
1. Indledning.....	8
2. Unge alkohol- og fuldsksdebut	11
3. Unge alkoholforbrug.....	15
4. Unge kendskab og holdninger til alkoholforbrug blandt unge i Danmark	21
5. Grunde til at drikke/ <i>ikke</i> at drikke alkohol.....	24
6. Alkohol som en social aktivitet.....	26
7. Forældres holdninger og indflydelse på unges alkoholvaner	33
8. Køb af alkohol.....	39
9. Holdninger til alkohol og fuldskskab.....	45
10. Unge kendskab til helbredsrisikoen ved alkoholforbrug	52
11. Metode	54

Sammenfatning

I denne rapport kortlægges unges alkoholvaner i Danmark 2016. Rapporten er baseret på data fra en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.000 unge danskere i alderen 15-25 år.

Undersøgelsen er gennemført af analyseinstituttet Epinion, og data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og region. Rapporten er udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv'.

Unge alkoholdebut- og forbrug

Knap ni ud af ti 15-25-årige (88 %) har prøvet at drikke en hel genstand, og 80 % har prøvet at være fulde. 7 % af 15-25-årige unge drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkohol (maksimum 7 genstande om ugen for kvinder og maksimum 14 genstande om ugen for mænd). Desuden angiver lidt over halvdelen (55 %), at de har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed inden for den seneste måned, og knap en femtedel (19 %) angiver, at have gjort det tre eller flere gange inden for den seneste måned.

Holdninger og kendskab til unges alkoholforbrug

To tredjedele af 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol, mener at de drikker *mindre* alkohol end deres jævnaldrende. Desuden overvurderer knap 7 ud af 10 (69 %) unge, hvor mange 15-20-årige, der drikker over lavrisikogrænserne. De vurderer, at mellem 40 og 80 % af 15-20-årige overskrider lavrisikogrænserne for alkohol, mens det reelt drejer sig reelt om 20 %. Lidt over halvdelen (53 %) af 15-25-årige mener, at alkoholforbruget blandt unge i Danmark er *for højt*.

Alkoholkultur blandt unge

Den hyppigst angivne årsag til, at unge i Danmark drikker alkohol er, at det er socialt og hyggeligt. Til trods for dette har knap halvdelen (46 %) af unge oplevet at blive presset af deres venner/veninder til at drikke mere alkohol, end de har lyst til. Flere unge mænd end kvinder angiver at opleve et drikkepres.

Omkring halvdelen (52 %) af 15-25-årige drikker alkohol, fordi det er sjovt. Samtidig angiver en femtedel at have drukket så meget inden for den seneste måned, at de næste dag ville ønske, at de havde drukket mindre.

Unge herredømme over deres alkoholindtag

Knap en femtedel (19 %) af 15-25-årige har inden for den seneste måned oplevet at drikke for meget. En stor andel af disse angiver i et betragteligt omfang at opleve negative virkninger som følge af deres alkoholindtag, heriblandt opkast (71 %), emotionelle følelser (fx gråd og aggressivitet) (57 %), blackout (57 %) og intim kontakt (51 %).

Knap halvdelen af 15-25-årige (45 %), der har oplevet at drikke for meget, angiver, at de, sidst de drak for meget, ikke på forhånd havde overvejet at kontrollere deres alkoholindtag, mens 37 %

angiver, at de bevidst valgte *ikke* at kontrollere alkoholindtaget. 9 % angiver, at de forsøgte, men ikke formåede at kontrollere deres alkoholindtag sidst de drak for meget.

Forældres holdninger og indflydelse på unges alkoholvaner

Knap en fjerdedel af 15-25-årige (23 %) angiver, at de må/måtte begynde at drikke alkohol, inden de fylder/fyldte 16 år. 31 % af hjemmeboende 15-25-årige må gerne drikke alkohol for deres forældre, og bestemmer selv hvor meget og hvornår. En lige så stor andel har ingen alkoholaftaler med deres forældre. 13 % angiver, at de gerne må drikke alkohol for deres forældre, men at de i fællesskab med forældrene bestemmer hvor meget og hvornår, der må drikkes. Den øvrige andel af unge angiver enten, at deres forældre ikke vil have, at de drikker (3 %), eller at forældrene alene bestemmer over den unges forbrug (5 %). Blandt hjemmeboende 15-25-årige angiver 14 %, at deres forældres holdninger til, hvor meget alkohol den unge må drikke, bidrager til, at de enten *ikke drikker* eller *drikker mindre* alkohol, end de ellers ville have gjort. Halvdelen (51 %) af unge angiver, at deres forældres holdninger til, hvor meget alkohol den unge må drikke, *ikke* har betydning for deres alkoholindtag og at de drikker, som de har lyst til, mens 18 % angiver, at de ikke kender deres forældres holdninger til, hvor meget alkohol de må drikke.

Køb af alkohol

Lidt over halvdelen af 15-18-årige har inden for det seneste år købt alkohol, som de ikke var gamle nok til at købe ifølge den danske lovgivning. I forlængelse heraf mener knap halvdelen af 15-25-årige unge, at der bør gøres mere for at håndhæve de nuværende aldersgrænser, og 28 % mener, at aldersgrænserne bør sættes op til 18 år for køb af al slags alkohol uanset alkoholprocent. Seks ud af ti unge mener, at aldersgrænserne bør bevares, som de er, mens 11 % mener, at aldersgrænserne bør sættes ned til 16 år for køb af al slags alkohol. Flere 15-17-årige end 18-25-årige mener, at aldersgrænserne bør sættes ned til 16 år.

De, der mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år nævner blandt andet, at aldersgrænsen for køb af alkohol i Danmark bør følge aldersgrænsen i de øvrige europæiske lande – som overvejende er 18 år. Desuden pointeres det, at en 18-års aldersgrænse for køb af alkohol i Danmark ligger fint i tråd med øvrige aldersgrænser, der relaterer sig til myndighedsalderen i Danmark.

Holdninger til alkohol og fuldskab

Knap to tredjedele af 15-25-årige (65 %) mener, at det er utjekket at drikke sig for fuld. Derudover er størstedelen af unge uenige i, at 1) de kun føler sig som en del af fællesskabet til en fest, såfremt de drikker alkohol (59 %), 2) de har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest (58 %) og 3) det er de mest populære, der drikker de største mængder af alkohol til fester (57 %).

Konklusioner og anbefalinger

Konklusion

Alkohol er en væsentlig del af mange unges liv. Knap ni ud af ti 15-25-årige har prøvet at drikke en hel genstand, og *bingedriking*¹ er i særlig grad udbredt blandt unge i Danmark. Til trods for dette har hovedparten af danske unge et moderat alkoholforbrug, der holder sig indenfor Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser (89 % af unge mænd og 78 % af unge kvinder).

Anbefaling

Det er til stadighed vigtigt at kommunikere, at det ikke hører til normalen blandt den danske ungdom at have et højt alkoholforbrug. Dette er særligt væsentligt, eftersom størstedelen af unge overvurderer deres jævnaldrendes alkoholforbrug, idet 66 % af unge tror, at deres jævnaldrende drikker mere alkohol end dem selv. Misforståede opfattelser af andre unges alkoholforbrug kan påvirke unge til selv at drikke mere for at følge normen.

Konklusion

En femtedel af 15-25-årige har indenfor den seneste måned drukket så meget, at de næste dag ville ønske, at de havde drukket mindre. Blandt dem har kun et fåtal (9 %) forsøgt at kontrollere deres alkoholindtag, og en væsentlig andel har oplevet negative virkninger såsom blackout som følge af deres alkoholforbrug.

Anbefaling

Det er nødvendigt, at der i 'Fuld af liv'-kampagnen arbejdes for at gøre det legitimt at bevare kontrollen samt at give unge konkrete redskaber til, hvordan alkoholindtaget kan begrænses. Herved kan det imødekommes, at unge ender i ærgerlige og potentielt farlige situationer, som kunne være undgået, hvis de havde haft en større kontrol over deres alkoholforbrug.

Konklusion

Over halvdelen af 15-18-årige har inden for det seneste år købt alkohol, som de ikke var gamle nok til at købe ifølge den danske lovgivning. I forlængelse heraf mener knap halvdelen af 15-25-årige, at der bør gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol, og over en fjerdedel (28 %) mener tilmed, at aldersgrænsen for køb af al slags alkohol uanset alkoholprocent bør sættes op til 18 år.

Anbefaling

Højere aldersgrænser er en af de mest effektive strategier til at nedbringe alkoholforbruget blandt unge og det er derfor vigtigt, at der i 'Fuld af liv'-kampagnen fortsat arbejdes for dels indførslen af en fælles aldersgrænse på 18 år for køb af al slags alkohol og dels at lovgivningen håndhæves.

---

¹ Binge-driking defineres som dét at drikke fem eller flere genstande ved samme lejlighed.

Konklusion

Til trods for at der fortsat eksisterer en udbredt drukkultur i Danmark, som adskiller os fra vore nabolande, angiver over halvdelen af 15-25-årige, at det er utjekket at drikke sig for fuld. Derudover angiver størstedelen af unge, at de ikke har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest eller for at føle sig som en del af fællesskabet. Samtidig mener over halvdelen af unge i øvrigt, at alkoholforbruget blandt unge i Danmark er for højt.

Anbefaling

Det tyder på, at mange unge efterspørger en ny alkoholkultur. Det er for det første vigtigt at videreformidle denne kendsgerning, for at gøre flere danskere opmærksomme på, at unge ønsker forandringer. Herudover er det for det andet til stadighed nødvendigt at arbejde for at skabe alternative rammer for den gode fest således, at unge i højere grad motiveres til at mødes om andet end alkohol. Herved kan der gradvist ske en positiv kulturændring i måden, hvorpå unge som voksne danskere omgås alkohol.

1. Indledning

I denne rapport kortlægges alkoholvaner blandt unge i Danmark i alderen 15-25 år, samt unges holdninger til den danske alkoholkultur.

1.1. Formål

Formålet med nærværende rapport er at give offentligheden – herunder politikere og presse – et indblik i unges viden, holdninger og adfærd i forhold til alkohol og kulturen, der hersker herom i Danmark. Rapportens resultater vil desuden blive anvendt af Kræftens Bekæmpelse og TrykFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv' til planlægningen af fremtidige kampagneindsatser.

Rapporten er udarbejdet af 'Fuld af liv'-kampagnens evalueringsenhed.

1.2. Baggrund

Alkohol er sundhedsskadeligt og øger risikoen for en lang række fysiske, psykiske og sociale skader. Alkohol er forbundet med alvorlige ulykker, over 60 forskellige sygdomme og ca. 4.000 årlige dødsfald i Danmark (1, 2). Således er alkohol én af de førende risikofaktorer for sygelighed, funktionsnedsættelser og dødelighed på verdensplan (3).

Alkohol og kræft

Alkohol har siden 1988 været på WHO's liste over stoffer, der med sikkerhed er kræftfremkaldende for mennesker(4). Alkohol øger risikoen for kræft i mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen, og risikoen for kræft stiger med mængden af alkohol, der indtages. I Danmark er mindst 8 % af kræfttilfælde blandt mænd og mindst 3 % af kræfttilfælde blandt kvinder relateret til alkoholindtag (5). Det svarer til, at mindst 1.800 danskere hvert år får kræft som følge af deres alkoholforbrug. Omkring 1.300 af disse er mænd og ca. 500 er kvinder.

Alkoholvaner grundlægges i ungdommen

Unge mennesker er særligt sårbare overfor alkohols skadelige virkninger. Dette skyldes, at unges hjerner stadig er i udvikling, samt at unge har manglende erfaring med at drikke alkohol, og dermed kan have svært ved at regulere deres alkoholindtag og vurdere, hvor meget de bør drikke (1). Videnskabelige undersøgelser har vist, at tidlig alkoholdebut øger risikoen for alkoholafhængighed og -misbrug – og dermed alkoholrelaterede sygdomme senere i livet (6-9). Unge, der har et stort alkoholforbrug, har desuden større risiko for at drikke mere end andre voksne senere i livet. Derudover har de – ligesom unge med tidlig alkoholdebut – en øget risiko for udvikling af alkoholrelaterede problemer, herunder afhængighed senere i livet (10).

Alkoholvaner blandt unge i Danmark sammenlignet med resten af Europa

En undersøgelse fra 2016 har belyst alkoholvaner blandt 15-16-årige i 35 europæiske lande – heriblandt Danmark. Undersøgelsen viser, at 32 % af unge i Danmark i alderen 15-16 år har været

fulde mindst én gang i løbet af den seneste måned. Det er mere end i noget andet europæisk land, hvor den tilsvarende gennemsnitlige andel er 13 % (11).

1.3. Alkoholkampagnen 'Fuld af liv'

Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholcampagne 'Fuld af liv' blev lanceret i 2014, og arbejder for, at unge skal starte senere med at drikke alkohol, at unge skal drikke mindre og at færre unge skal drikke sig fulde.

1.4. Datagrundlag

Analyserne i denne rapport bygger på data fra 1.000 unge danskere i alderen 15-25 år. Dataindsamlingen er foretaget af analyseinstituttet Epinion ved hjælp af et internetbaseret spørgeskema. Data blev indsamlet i perioden 26. september til 9. november 2016, og er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og region.

Der, hvor der er signifikante forskelle² i forhold til køn, alder og region, præsenteres det i rapporten. Forskelle vurderes ud fra χ^2 -tests med et signifikansniveau på 5 %. Foruden χ^2 -tests benyttes et enkelt sted en t-test til vurdering af signifikansen ved den gennemsnitlige udvikling af alkoholforbruget blandt unge.

Procenttallene i de viste tabeller er afrundede, og vil derfor i nogle tilfælde summere til lige over eller lige under 100 %.

For mere information om rapportens dataindsamling og metode, se kapitel 11: *Metode*.

1.5. Definitioner

Genstande

Én genstand svarer til én af følgende drikke: 1 almindelig øl, 1 glas vin, 1 alkoholcider, 1 alkoholsodavand, 1 drink/cocktail, 1 stort shot (f.eks. vodka) eller 2 store shots Ga-jol/Fisk. Desuden svarer 1 flaske vin til 6 genstande og 1 flaske spiritus til 20 genstande.

Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug

Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug er på 7 genstande om ugen for kvinder og 14 genstande om ugen for mænd. Holder man sig under disse grænser, har man en lav risiko for at blive syg på grund af alkohol (12).

Sundhedsstyrelsens højriskogrænser for alkoholforbrug

Sundhedsstyrelsens højriskogrænser for alkoholforbrug er på 14 genstande om ugen for kvinder og 21 genstande om ugen for mænd. Har man et forbrug over disse grænser, har man en høj risiko for at blive syg på grund af alkohol (12).

² Signifikante forskelle er forskelle, der med 95 % statistisk sikkerhed vurderes til at være *ægte forskelle* og ikke forskelle, der skal tilskrives tilfældighed.

Binge drinking

Binge drinking defineres som dét at drikke 5 eller flere genstande ved samme lejlighed.

Alkoholdebut

Alkoholdebut er defineret ved den alder, som man har første gang, man drikker en hel genstand.

Alkoholforbrug

Alkoholforbrug dækker over den mængde alkohol, man indtager over en given periode – f.eks. en aften, en uge eller en måned – målt i antal genstande.

Alkoholvaner

Alkoholforbrug er en del af ens alkoholvaner, men alkoholvaner dækker også over, *hvor ofte* man drikker alkohol, med *hvilket formål* man drikker alkohol, hvilken *slags alkohol* man drikker mv.

Fuldskabsdebut

Det er individuelt, hvor meget alkohol der skal til, for at man bliver fuld. Med fuldskabsdebut menes derfor den første situation, hvor man har drukket så meget alkohol, at man har følt sig fuld (13)³.

Unge, der har prøvet at drikke alkohol og unge, der drikker alkohol

”Unge, der har prøvet at drikke alkohol” defineres som unge, der har prøvet at drikke en hel genstand, mens ”unge, der drikker alkohol” defineres som unge, der har prøvet at drikke en hel genstand og som på spørgsmålet om, hvor tit de drikker alkohol, ikke svarer ”aldrig”.

Respondenterne er i besvarelsen af spørgeskemaet blevet præsenteret for definitionerne af hhv. en genstand, Sundhedsstyrelsens høj- og lavrisikogrænser for alkoholforbrug samt alkohol- og fuldskabsdebut.

1.6. Rapportens opbygning

Hvert kapitel indledes med en kort opsummering af, hvad tidligere danske undersøgelser har vist i forhold til unges alkoholvaner. Dette kan hjælpe til at give læseren et overblik over, dels hvorvidt resultater fra den foreliggende rapport stemmer overens med tidligere fund og dels hvilke forhold ved unges alkoholvaner, man endnu ikke ved så meget om. Det vil kun blive kommenteret, hvis resultaterne i denne rapport adskiller sig væsentligt fra tidligere undersøgelser resultater. Efter indledningen følger et kortfattet tekststykke, som i punktform beskriver, hvad figurene i kapitlet viser, og til sidst er figurene, der belyser unges alkoholvaner, opstillet.

³ Definition af fuldskab fra ”Projekt Unge og Alkohol” (PUNA).

2. Unge alkohol- og fuldskabsdebut

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Skolebørnsundersøgelsen 2014 viser, at hovedparten af 9. klasses-elever har haft deres alkoholdebut (79 % af piger og 83 % af drenge). Oftest ligger debuten i 14-15-års alderen. Med hensyn til fuldskab, er der et stort mindretal af 9. klasses-elever, som *ikke* har prøvet at være fulde (43 % af piger og 37 % af drenge), mens en stor andel har haft deres fuldskabsdebut som 14- (17 % af både piger og drenge) eller 15-årige (30 % af piger og 29 % af drenge). Alderen, hvor unge har deres alkohol- og fuldskabsdebut, er gennem de sidste mange år steget (14).

I analyserne for unges alkohol- og fuldskabsdebut, er der ikke kigget på forskelle blandt de 15-20-årige og de 21-25-årige, som i de øvrige kapitler. Det skyldes, at 15-20-årige i sagens natur ikke kan rapportere en ældre alkohol- og fuldskabsdebutalder, end deres nuværende alder. Dermed vil den gennemsnitlige debutalder for de 21-25-årige automatisk være højere end den gennemsnitlige debutalder for de 15-20-årige, og det giver således ikke mening at sammenligne de to grupper.

Andelen af unge, der har prøvet at drikke en hel genstand

Figur 2.1.

- 88 % af 15-25-årige har prøvet at drikke en hel genstand, herunder 85 % af 15-20-årige og 91 % af 21-25-årige.
- 84 % af unge mænd og 92 % af unge kvinder, har prøvet at drikke en hel genstand.

Alkoholdebut

Figur 2.2.

- 68 % af de 15-25-årige, der har prøvet at drikke en hel genstand, var 13-15 år første gang, de drak en hel genstand. 17 % var 16-17 år ved deres alkoholdebut.
- Unge kvinder var generelt yngre ved deres alkoholdebut, sammenlignet med unge mænd.

Hvor mange unge har prøvet at være fulde?

Figur 2.3.

- 80 % af 15-25-årige har prøvet at være fulde, herunder knap tre fjerdedele (74 %) af 15-20-årige og 86 % af 21-25-årige.
- 76 % af unge mænd og 84 % af kvinder har prøvet at være fulde.

Fuldskabsdebut

Figur 2.4.

- Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde, var over halvdelen (57 %) 13-15 år, første gang de var fulde. Omkring en tredjedel (31 %) var 15-16 år ved deres fuldskabsdebut.
- Unge fra Region Hovedstaden og Region Syddanmark var generelt yngre end unge fra de øvrige regioner, da de havde deres fuldskabsdebut.

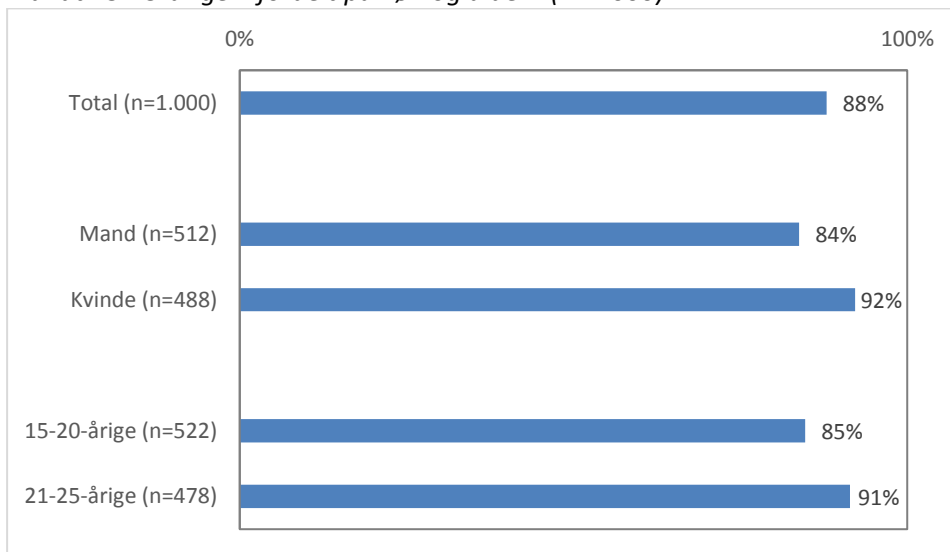
Omstændigheder ved fuldskabsdebut

Figur 2.5.

- Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde, angiver lidt over halvdelen (52 %), at de var til privatfest hos nogle venner, første gang de var fulde. Derudover er der ikke nogle bestemte aktiviteter, der er særligt forbundne med at være fuld første gang.

Andelen af unge, der har prøvet at drikke en hel genstand

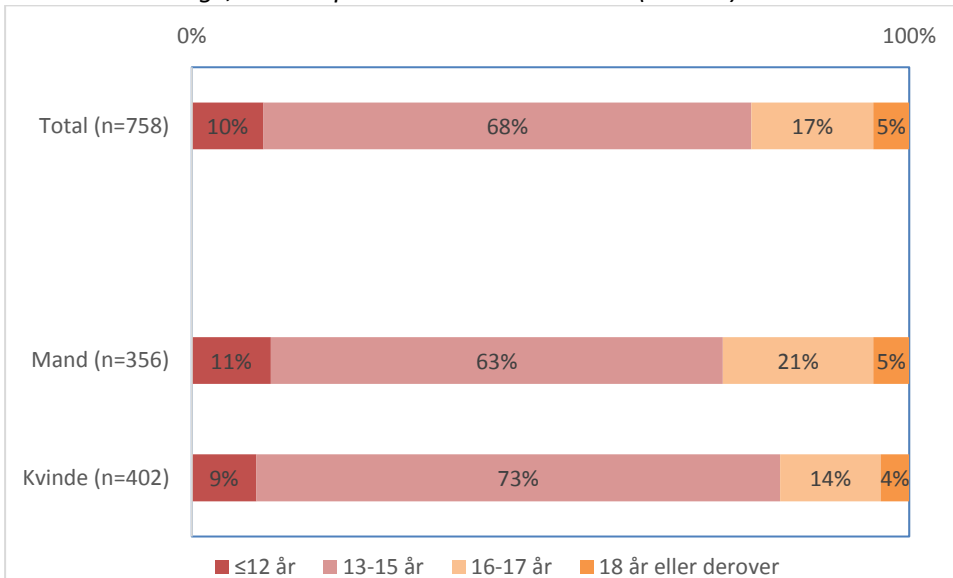
Figur 2.1. *Andelen af unge, der har prøvet at drikke en hel genstand. Blandt 15-25-årige – fordelt på køn og alder* (n=1.000).*

*Ingen signifikant forskel på region.

Alkoholdebut

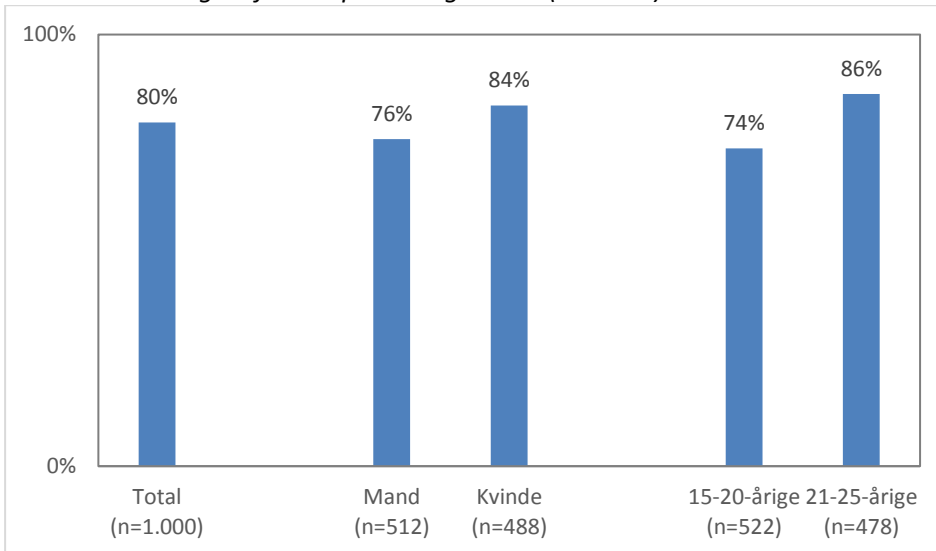
Figur 2.2. *Hvor gammel var du, første gang du drak en hel genstand?
Blandt 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol* (n=758⁴).*

*Ingen signifikant forskel på region.

Hvor mange unge har prøvet at være fulde?

Figur 2.3. *Har du nogensinde været fuld?
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn og alder* (n=1.000).*

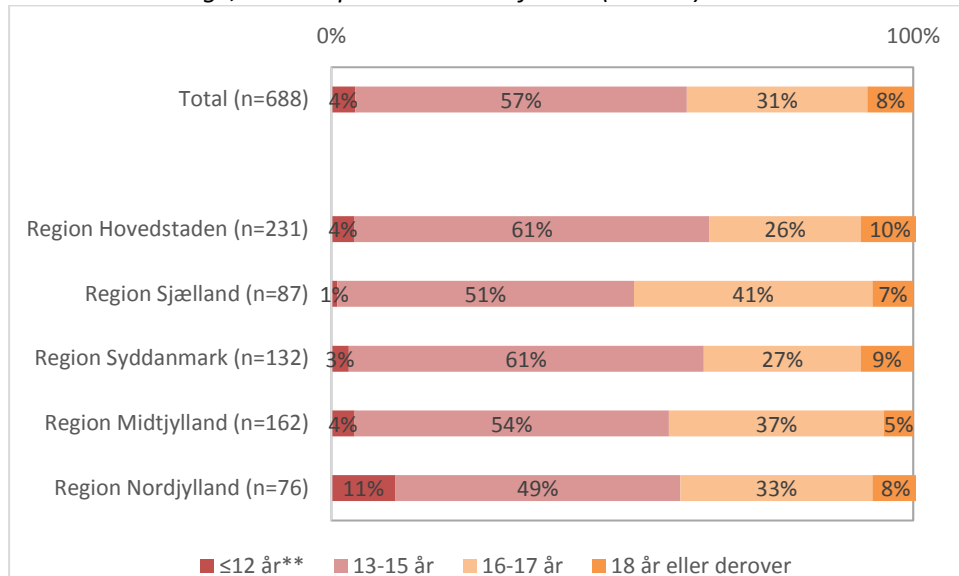

*Ingen signifikant forskel på region.

⁴ Respondenter, der har svaret "Husker ikke" (n=121) er ekskluderet fra analysen i figur 2.2.

Fuldskabsdebut

Figur 2.4. Hvor gammel var du, første gang du var fuld?
Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde* (n=688⁵).

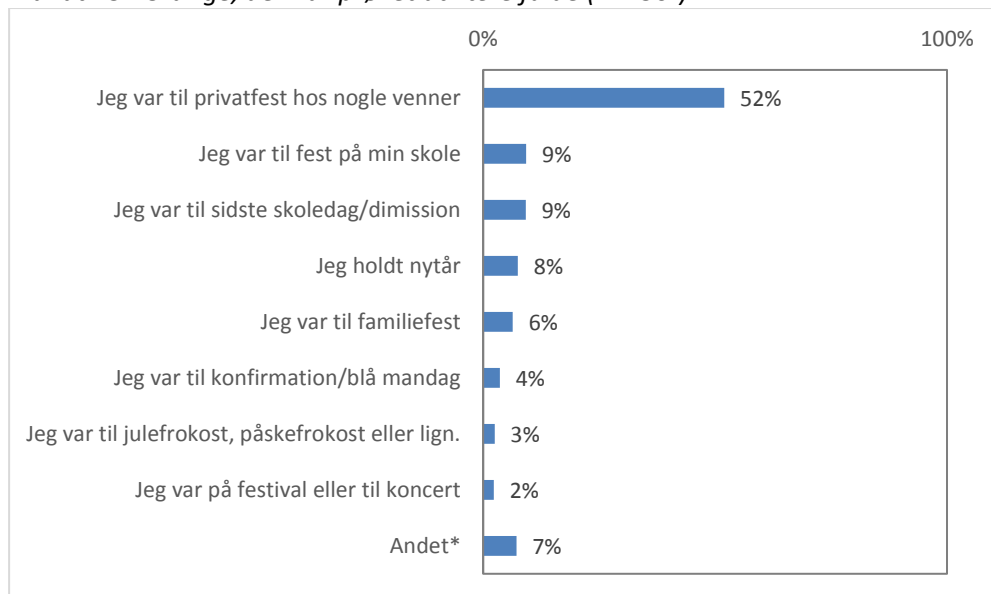

*Ingen signifikant forskel på køn.

**9-12 år.

Omstændigheder ved fuldskabsdebut

Figur 2.5. Hvad lavede du, første gang du var fuld?
Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde (n=750⁶).

*Andre omstændigheder for fuldskabsdebut vedrører typisk ferie/skitur, sammen med venner uden speciel lejlighed samt firmafest.

⁵ Respondenter, der har svaret "Husker ikke" (n=107), samt at have haft fuldskabsdebut som 2-årig (n=1) er ekskluderet fra analysen.

⁶ Respondenter, der har svaret "Husker ikke" (n=46) er ekskluderet fra analysen.

3. Unge alkoholforbrug

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Skolebørnsundersøgelsen 2014 viser, at 12 % af piger og 21 % af drenge i 15-års alderen drikker alkohol ugentligt (14). Af den Nationale Sundhedsprofil 2013 ses det, at 72 % af unge mænd og 63 % af unge kvinder i alderen 16-24 år holder sig til Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænse for alkoholindtag. Af samme undersøgelse fremgår det, at unge 16-24-årige overvejende drikker 1-7 genstande om ugen (35 % af kvinder og 26 % af mænd) og at ca. 61 % af mænd og 53 % af kvinder binge-drikker hver måned. Overordnet gør det sig gældende, at mænd drikker mere end kvinder efter 15 års-alderen (15).

Hvor ofte drikker unge alkohol?

Figur 3.1.

- 53 % af 15-25-årige drikker alkohol to gange om måneden eller oftere. 13 % drikker alkohol 2 gange om ugen eller oftere.
- 29 % af unge drikker højst alkohol én gang om måneden.

Figur 3.2.

- Flere unge mænd end kvinder drikker alkohol to gange om ugen eller oftere (15 % mod 10 %). Samtidig er der dog flere unge mænd end kvinder, der aldrig har drukket en hel genstand (16 % mod 8 %).
- Unge i alderen 21-25 år drikker oftere end unge i alderen 15-20 år.
- Unge i Region Hovedstaden drikker oftere sammenlignet med unge i de øvrige regioner.

Hvor mange genstande drikker unge?

Figur 3.3.

- Omkring en fjerdedel (26 %) af 15-25-årige drikker 1-7 genstande om ugen, mens godt halvdelen slet ikke drikker på en typisk uge. I gennemsnit drikker 15-25-årige 4,4 genstande i løbet af en typisk uge (dette tal fremgår ikke af figuren).

Figur 3.4.

- I 2014 lå det gennemsnitlige alkoholindtag på 6,8 genstande om ugen blandt 15-25-årige. I 2015 faldt det ugentlige gennemsnit til 5,3 genstande. I 2016 er gennemsnittet faldet yderligere, og 15-25-årige drikker nu 4,4 genstande om ugen.

Figur 3.5

- 89 % af 15-25-årige mænd holder sig indenfor *lavrisikogrænsen* på maksimalt 14 genstande om ugen. 7 % drikker over *lavrisikogrænsen* men ikke over *højrisikogrænsen*, mens 5 % drikker over *højrisikogrænsen* på 21 genstande om ugen.

Figur 3.6.

- 78 % af 15-25-årige kvinder holder sig indenfor *lavrisikogrænsen* på maksimalt 7 genstande om ugen. 13 % drikker over *lavrisikogrænsen* men ikke over *højrisikogrænsen*, mens 9 % drikker over *højrisikogrænsen* på 14 genstande om ugen.

- 15-20-årige kvinder overskrider i højere grad end 21-25 årige kvinder *lavrisikogrænsen* for alkoholforbrug (hhv. 31 % og 13 %).
- En større andel af unge kvinder i Region Nordjylland overskrider *lavrisikogrænsen* for alkoholforbrug, sammenlignet med kvinder i de øvrige regioner (hhv. 30 % mod 17-23 %).

Hvor mange unge drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed?

Figur 3.7.

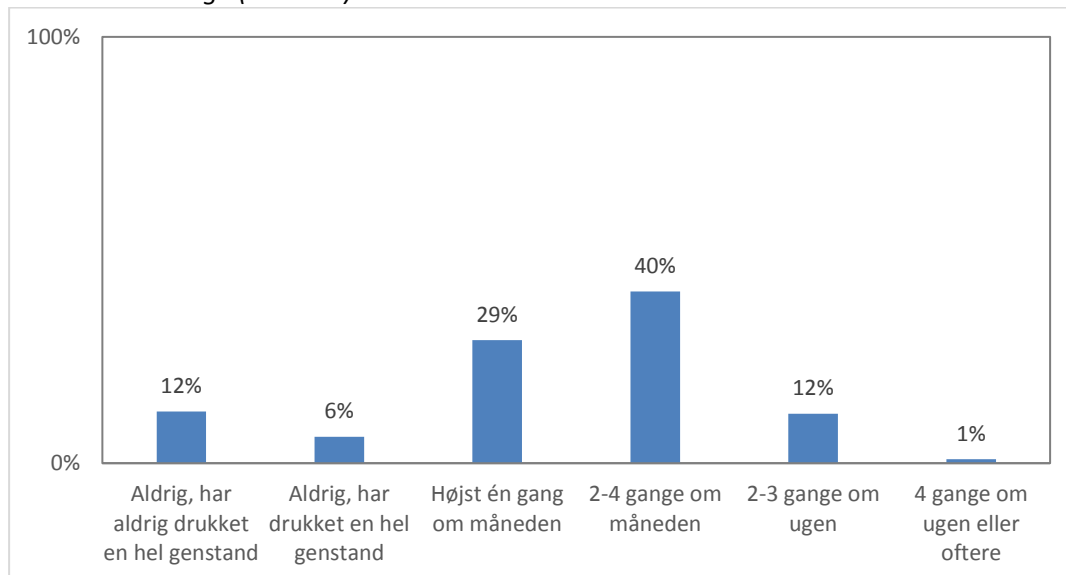
- 55 % af 15-25-årige har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed den seneste måned, og knap en femtedel (19 %) angiver at have gjort det tre eller flere gange den seneste måned.

Figur 3.8.

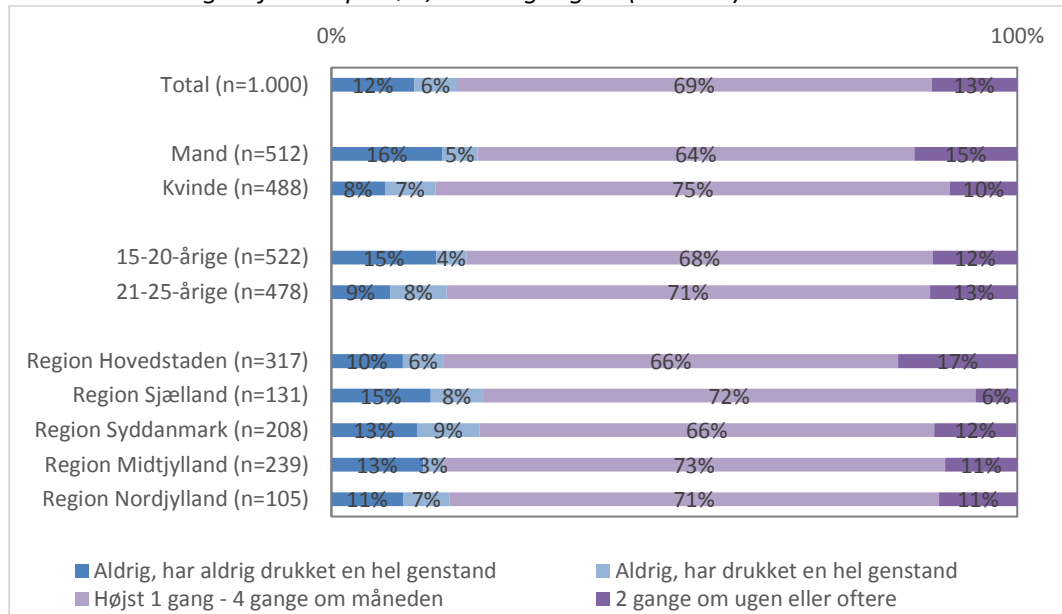
- 15-20-årige bingedrikker oftere end 21-25-årige. Knap en fjerdedel (23 %) af 15-20-årige har bingedrukket tre eller flere gange i løbet af den seneste måned, sammenlignet med 14 % af 21-25-årige.
- Unge i Region Sjælland bingedrikker i mindre grad end unge i de øvrige regioner. 15 % af unge i Region Sjælland har bingedrukket tre eller flere gange i løbet af den seneste måned, sammenlignet med 21 % i både Region Hovedstaden og Region Midtjylland.

Hvor ofte drikker unge alkohol?

**Figur 3.1. Hvor tit drikker du alkohol?
Blandt 15-25-årige (n=1.000).**

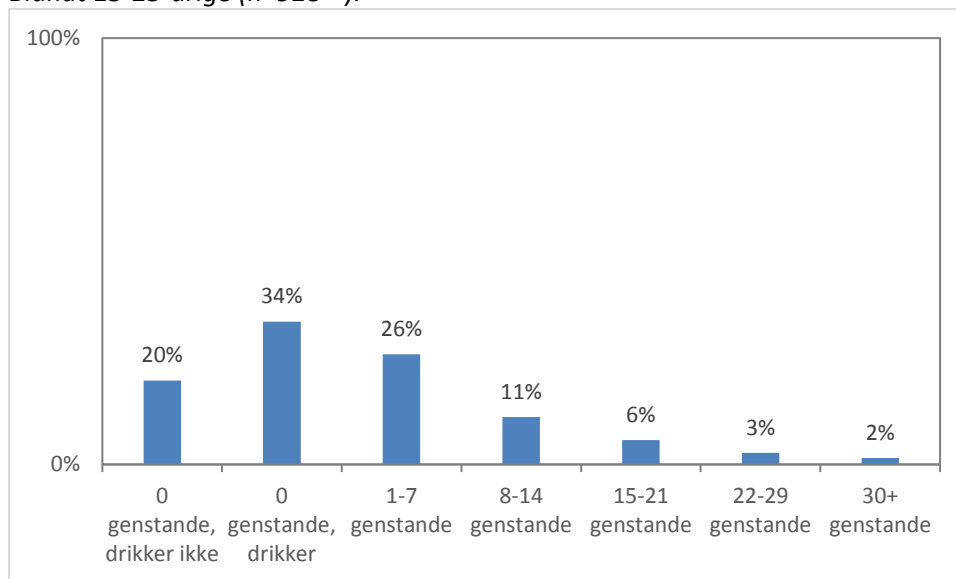

Figur 3.2. Hvor tit drikker du alkohol?
 Blandt 15-25-årige – fordelt på køn, alder og region (n=1.000).

Hvor mange genstande drikker unge?

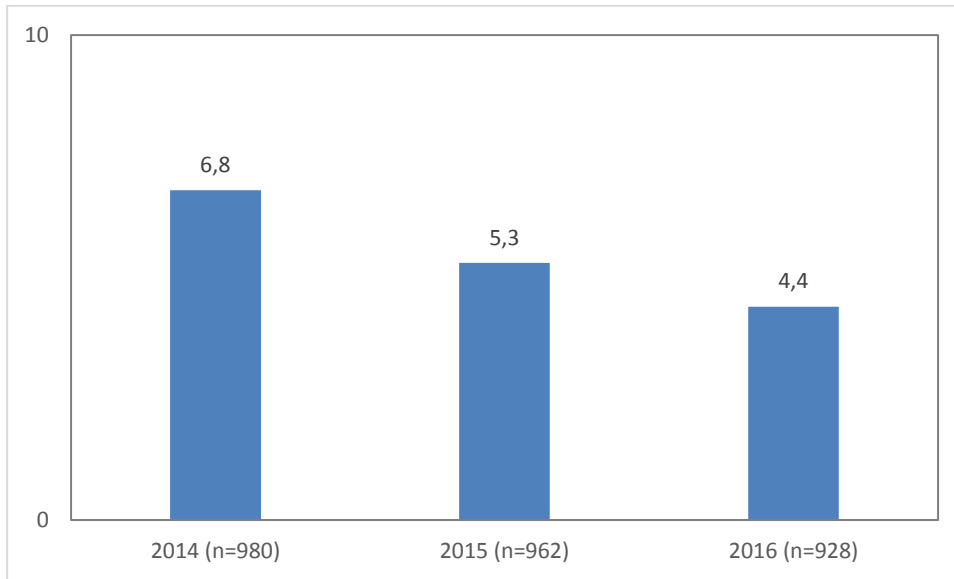
Figur 3.3. Ugentligt alkoholforbrug.
 Blandt 15-25-årige (n=928^{7,8}).

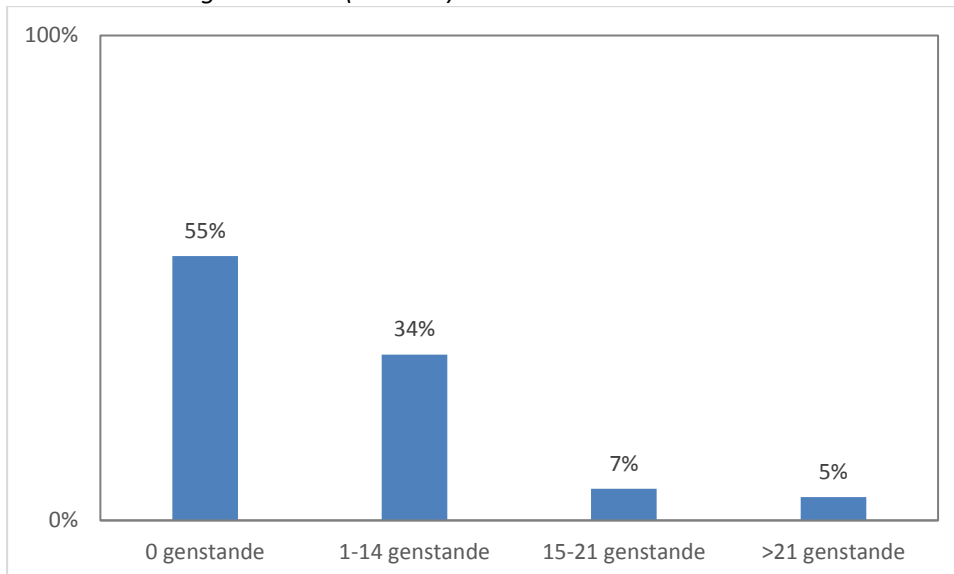
⁷ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=71) samt én respondent (n=1), der har svaret et urealistisk højt antal ugentlige genstande (120), er ekskluderet fra analysen i fig. 3.3.

⁸ Svarkategorien "0 genstande, drikker ikke" inkluderer respondenter, der ikke har prøvet at drikke alkohol samt respondenter, der angiver, at de aldrig drikker alkohol, men som har prøvet det.

Figur 3.4. *Udvikling i gennemsnitligt antal genstande drukket i løbet af en typisk uge fra 2014-2016^{9,10}.*

Figur 3.5. *Ugentligt alkoholforbrug blandt unge mænd. Blandt 15-25-årige mænd*¹¹ (n=462¹²).*

*Ingen signifikant forskel på alder og region.

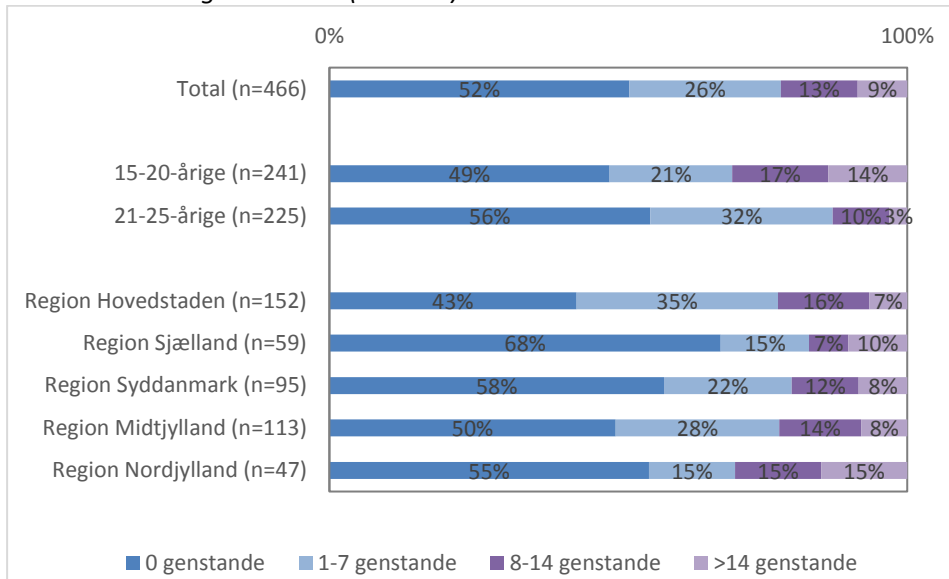
⁹ 2014- og 2015-tallene stammer fra dataindsamlingerne til rapporterne "Mere om unges alkoholvaner 2014" og "Unges alkoholvaner 2015", begge fra 'Fuld af liv'-kampagnen (se Fuldafliv.dk). Tallene baserer sig på samtlige respondenter i hhv. 2014 og 2015. De, der aldrig har prøvet at drikke alkohol og de, der angiver, at de aldrig drikker alkohol, men som har prøvet det, er kodet til at drikke 0 genstande i løbet af en typisk uge. I 2015 er respondenter, der har svaret "Ved ikke" til spørgsmålet om, hvor mange genstande de drikker på hver af dagene i løbet af en typisk uge (n=61), ekskluderet fra analysen. Det var ikke muligt at svare "ved ikke" til spørgsmålet i 2014.

¹⁰ Den gennemsnitlige udvikling er vurderet på baggrund af en t-test (signifikant). Middeldifference = 0,9

¹¹ Svarkategorien "0 genstande" inkluderer både mænd, der ikke har prøvet at drikke alkohol og mænd, der har prøvet det, men angiver, at de aldrig drikker alkohol.

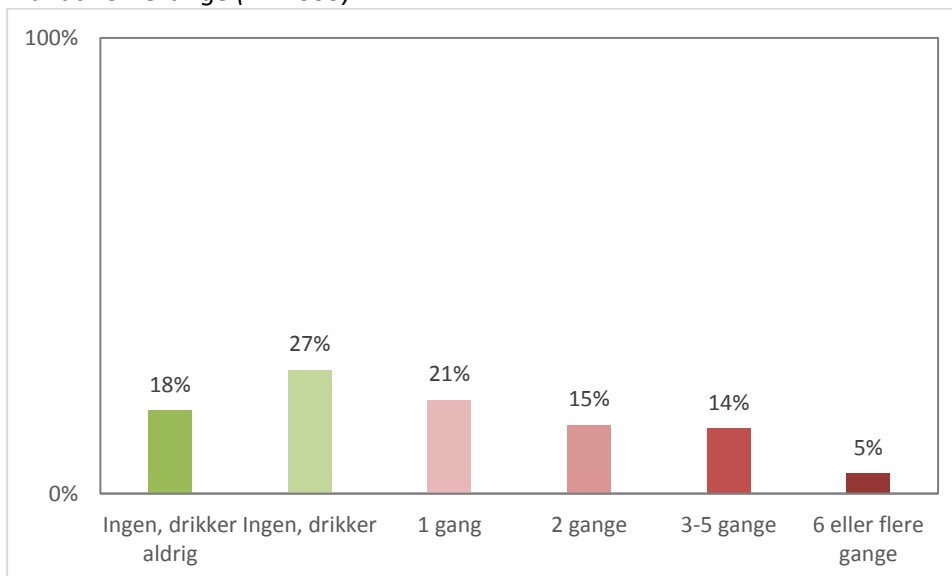
¹² Mandlige respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=50), er ekskluderet fra analysen.

Figur 3.6. Ugentligt alkoholforbrug blandt unge kvinder.
 Blandt 15-25-årige kvinder¹³ (n=466¹⁴).

Hvor mange unge drikker fem eller flere genstande ved samme lejlighed?

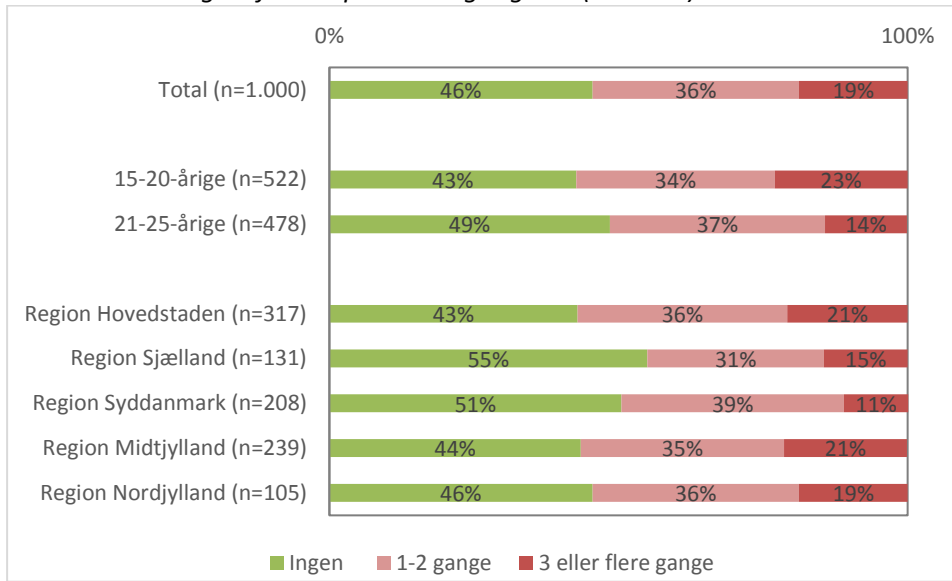
Figur 3.7. Tænk tilbage på den seneste måned. Hvor mange gange har du drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed?
 Blandt 15-25-årige (n=1.000).

¹³ Svarkategorien "0 genstande" inkluderer både unge kvinder, der ikke har prøvet at drikke alkohol og kvinder, der har prøvet det, men angiver, at de aldrig drikker alkohol.

¹⁴ Kvindelige respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=22), er ekskluderet fra analysen.

Figur 3.8. Tænk tilbage på den seneste måned. Hvor mange gange har du drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed?
 Blandt 15-25-årige – fordelt på alder og region* (n=1.000).

*Ingen signifikant forskel på køn.

4. Unge kendskab og holdninger til alkoholforbrug blandt unge i Danmark

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

I Sundhedsstyrelsens rapport om danskernes alkoholvaner 2008 ses det, at 53 % af 16-20-årige føler, at deres alkoholforbrug er normalt. 44 % føler, at de drikker *mindre* end gennemsnittet, mens kun ca. 4 % mener, at de drikker *mere* end gennemsnittet (16).

Hvor meget alkohol mener unge, at de drikker i forhold til deres jævnaldrende?

Figur 4.1.

- To tredjedele (66 %) af 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol, mener, at de drikker *mindre* alkohol end jævnaldrende unge. 27 % mener, at de drikker som *gennemsnittet*, mens 7 % mener, at de drikker *mere* end deres jævnaldrende.
- Unge kvinder er mere tilbøjelige end mænd til at mene, at de drikker *mindre* alkohol end andre unge på deres alder (73 % mod 59 %).
- Flere 21-25-årige mener, at de drikker *mindre* end jævnaldrende sammenlignet med 15-20-årige (73 % mod 59 %). 15-20-årige er mere tilbøjelige til at mene, at de drikker som *gennemsnittet* sammenlignet med 21-25-årige (34 % mod 20 %).

Hvor meget tror undersøgelsens respondenter, at unge i Danmark drikker?

Undersøgelsens respondenter blev spurgt til, hvor stor en procentdel af 15-20-årige, de mente, drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser (maksimum 7 genstande om ugen for kvinder og maksimum 14 genstande om ugen for mænd). Svarene hertil kan sammenholdes med tallet for hvor mange, der drikker over lavrisikogrænserne (jf. forrige kapitel 3). Her blev det fundet, at 21 % af 15-20-årige respondenter drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser (fremgår ikke af figurene).

Figur 4.2.

- 7 % af 15-25-årige angiver korrekt, at ca. 20 % af 15-20-årige drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser for alkoholforbrug.
- 18 % er ikke langt fra det korrekte estimat, idet de vurderer, at enten 10 % eller 30 % drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser.
- 69 % overvurderer hvor mange 15-20-årige, der drikker over lavrisikogrænsen, idet de mener, at mellem 40 og 80 % drikker over lavrisikogrænserne.

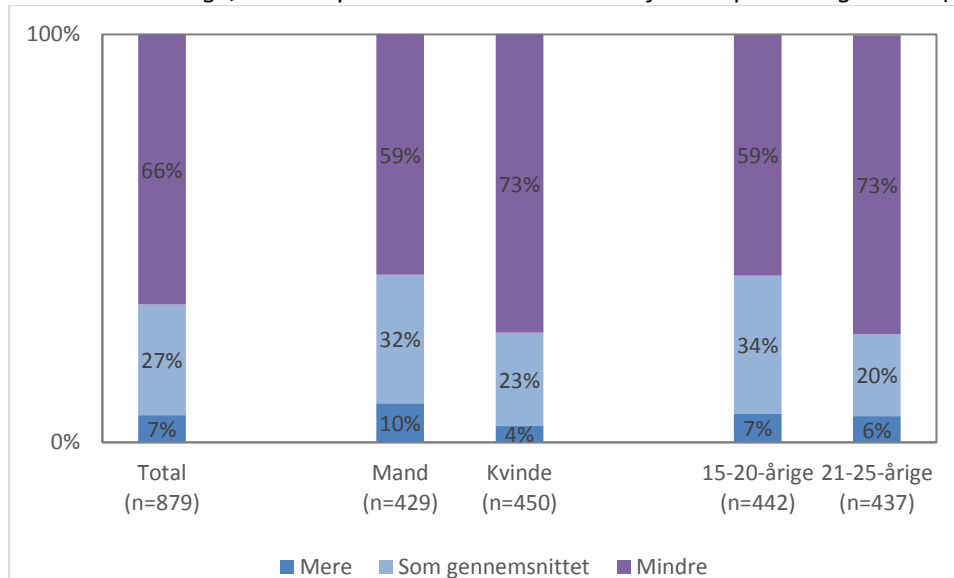
Hvad mener danske unge om alkoholforbruget blandt unge i Danmark?

Figur 4.4.

- 53 % af 15-25-årige mener, at alkoholforbruget blandt unge i Danmark er *for højt*, mens 20 % mener, at alkoholforbruget er *passende*. 23 % har ingen holdning til forbruget, mens 4 % mener, at det er *for lavt*.

- En større andel af unge kvinder (61 %) end mænd (46 %) mener, at alkoholforbruget blandt unge i Danmark er *for højt*, mens flere unge mænd (22 %) end kvinder (17 %) mener, at alkoholforbruget er *passende*.

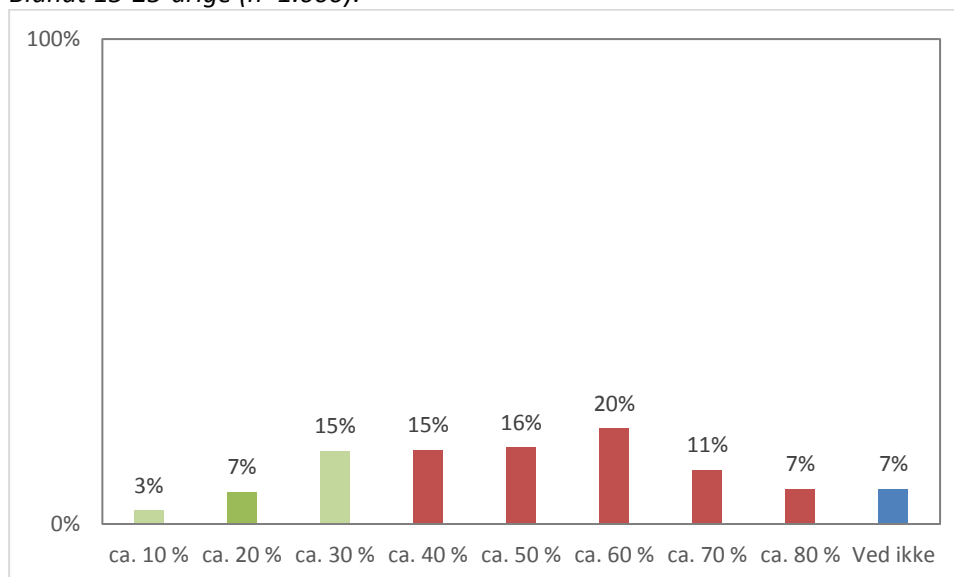
Figur 4.1. Tror du, at du drikker mere eller mindre alkohol end andre unge på din alder? Blandt 15-25-årige, der har prøvet at drikke alkohol – fordelt på køn og alder* (n=879).

*Ingen signifikant forskel på region.

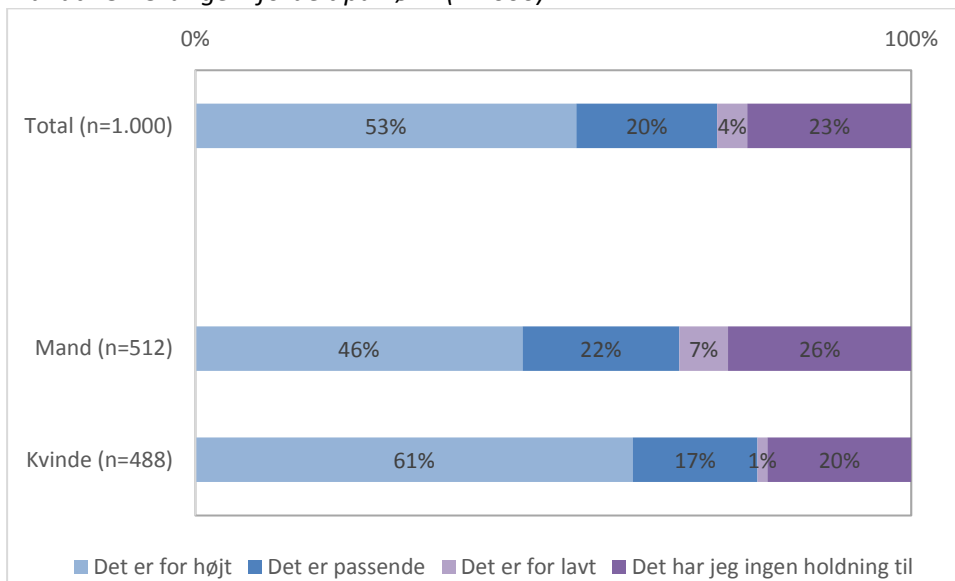
Hvor meget tror danske unge, at unge i Danmark drikker?

Figur 4.2. Hvor mange procent af 15-20 årige i Danmark, tror du, drikker over Sundhedsstyrelsens lavrisikogrænser? Blandt 15-25-årige (n=1.000).

Hvad mener danske unge om alkoholforbruget blandt unge i Danmark?

Figur 4.4. *Hvad tænker du om danske unges alkoholforbrug?
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn* (=1.000).*

*Ingen signifikant forskel på alder og region.

5. Grunde til at drikke/ikke at drikke alkohol

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

En undersøgelse fra 2006 lavet af Børnerådet viser, at størstedelen af elever i 9. klasse (14-17-årige) drikker for hyggens skyld (94 %), for at more sig sammen (86 %) og fordi de synes, at alkohol smager godt (86 %) (17).

De vigtigste grunde til at drikke alkohol

Figur 5.1.

- Unge 15-25-årige, der drikker alkohol, angiver følgende som de vigtigste grunde til, at de drikker alkohol: 1) Det er socialt/hygge (82 %), 2) det er sjovt (52 %), 3) det smager godt (46 %) og 4) det får mig til at løsrive op/smide hæmningerne (46 %).

De vigtigste grunde til *ikke* at drikke alkohol

Figur 5.2.

- Blandt 15-25-årige, der *ikke* drikker alkohol, angiver 56 %, at de ikke drikker alkohol, fordi de ikke kan se nogen grund til det. 33 % angiver, at de synes, alkohol smager dårligt og 25 % angiver, at de ikke drikker, fordi de er bange for at miste kontrollen. Det er imidlertid vigtigt at være opmærksom på, at disse besvarelser baserer sig på et forholdsvist lavt respondentantal (n=163), hvorfor man ikke skal ligge for meget i de enkelte fordelinger.

De vigtigste grunde til at drikke alkohol

Figur 5.1. *Hvad er de vigtigste grunde til, at du drikker alkohol? Det var muligt at angive flere svar. Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol (n=714¹⁵).*

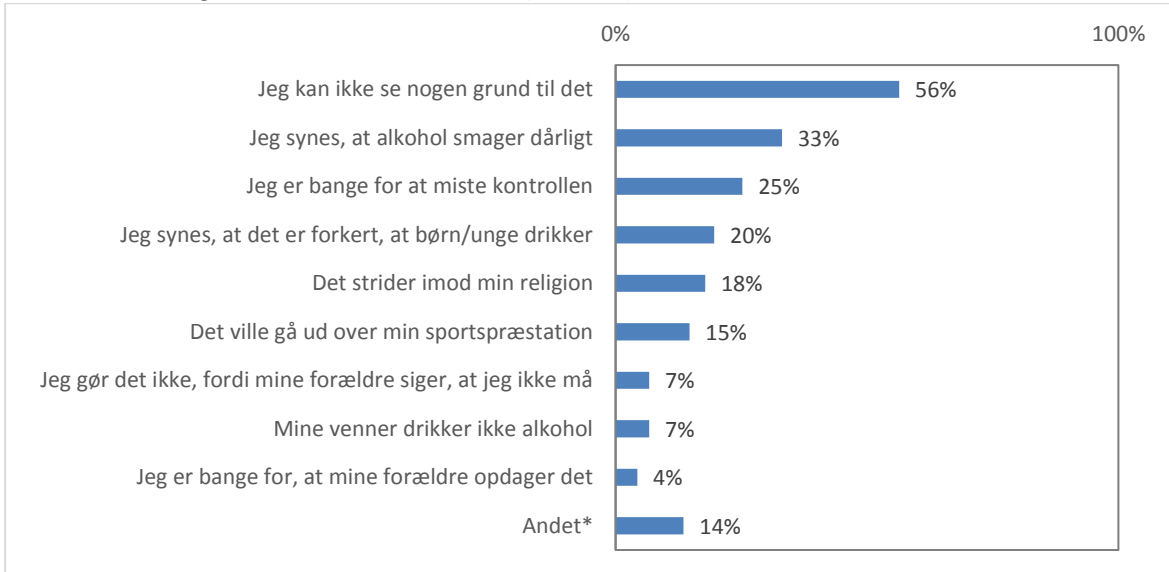
*Andre vigtige grunde til at drikke alkohol vedrører typisk, at alkohol kan virke beroligende/afstressende, eller at alkohol indtages sammen med måltider.

¹⁵ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=42) er ekskluderet fra analysen.

De vigtigste grunde til *ikke* at drikke alkohol

Figur 5.2. *Hvad er de vigtigste grunde til, at du ikke drikker alkohol? Det var muligt at angive flere svar.*

Blandt 15-25-årige, der ikke drikker alkohol (n=163¹⁶).

*Andre vigtige grunde til *ikke* at drikke alkohol vedrører typisk, at alkohol kan være skadeligt/usundt, at man har en sygdom/tager medicin eller at man er gravid.

¹⁶ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=20) er ekskluderet fra analysen.

6. Alkohol som en social aktivitet

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

En undersøgelse fra 2006 lavet af Børnerådet viser, at 92 % af elever i 9. klasse (14-17-årige) oftest drikker alkohol sammen med en gruppe af venner, mens meget få drikker med blot én enkelt ven eller forældrene. Knap en femtedel af eleverne (18 %) har ofte eller af og til prøvet at drikke mere alkohol, end de har haft lyst til, og 56 % har følt sig presset til at drikke alkohol (17).

Oplevet pres til at drikke

Figur 6.1.

- 46 % af 15-25-årige har oplevet at blive presset af deres venner/veninder til at drikke mere alkohol, end de havde lyst til – nogle *én eller nogle gange* (38 %) og andre *ofte* (8 %).

Figur 6.2.

- Flere unge mænd (48 %) end kvinder (44 %) har oplevet at blive presset til at drikke mere alkohol, end de har lyst til af deres venner/veninder.

Opleves drikkepres som værende ubehageligt?

Figur 6.3.

- Blandt 15-25-årige, der oplever drikkepres fra venner/veninder, angiver 28 %, at drikkepresset er *lidt ubehageligt*, mens 13 % angiver, at det er *meget ubehageligt*. Derudover angiver 42 %, at drikkepresset fra venner/veninder *ikke er ubehageligt*, mens 14 % angiver, at det er *forskelligt*, om drikkepresset er ubehageligt eller ej.

Evne til at sige fra

Figur 6.4.

- Blandt 15-25-årige, der mere end én gang har oplevet at blive presset af deres venner/veninder til at drikke mere alkohol, end de havde lyst til, svarer 58 %, at de *altid* kan sige fra. Omkring en tredjedel (33 %) angiver, at de *nogle gange eller ofte* kan sige fra, mens 9 % angiver, at de *sjældent eller aldrig* kan sige fra.

Forsøg på at presse andre

Figur 6.5.

- 63 % af 15-25-årige svarer "nej" til at have forsøgt at presse andre til at drikke alkohol. En fjerdedel angiver, at de *én eller få gange* har presset andre, mens 6 % angiver, at de *mange gange* har presset andre til at drikke alkohol.

Figur 6.6.

- Flere unge mænd (35 %) end kvinder (26 %) tilkendegiver, at de *én eller flere gange* har forsøgt at presse andre til at drikke alkohol.
- Gruppen af 15-20-årige tilkendegiver i højere grad end 21-25-årige (33 % mod 28 %), at de *én eller flere gange* har presset andre til at drikke alkohol.

Oplevelsen af at have drukket for meget.

Figur 6.7.

- Knap en femtedel (19 %) af 15-25-årige har inden for den seneste måned oplevet at have drukket så meget, at de næste dag ønskede, at de havde drukket mindre.
- Unge mænd svarer i højere grad end kvinder (46 % mod 37 %) "nej" til, at de inden for den seneste måned har drukket så meget, at de næste dag ville ønske, at de havde drukket mindre.

Figur 6.8.

- 37 % af 15-25-årige, der inden for den seneste måned har prøvet at drikke for meget, angiver, at de bevidst valgte *ikke* at kontrollere deres alkoholindtag sidst de drak for meget, mens 45 % ikke på forhånd havde overvejet, hvorvidt de skulle kontrollere deres alkoholindtag eller ej.
- Flere unge mænd end kvinder, der inden for den seneste måned har prøvet at drikke for meget, angiver, at de bevidst valgte *ikke* at kontrollere deres alkoholindtag sidst de drak for meget (39 % mod 35 %). Dog er der også flere unge mænd (13 %) end kvinder (6 %), der angiver, at de forsøgte at kontrollere deres alkoholindtag, men ikke kunne.

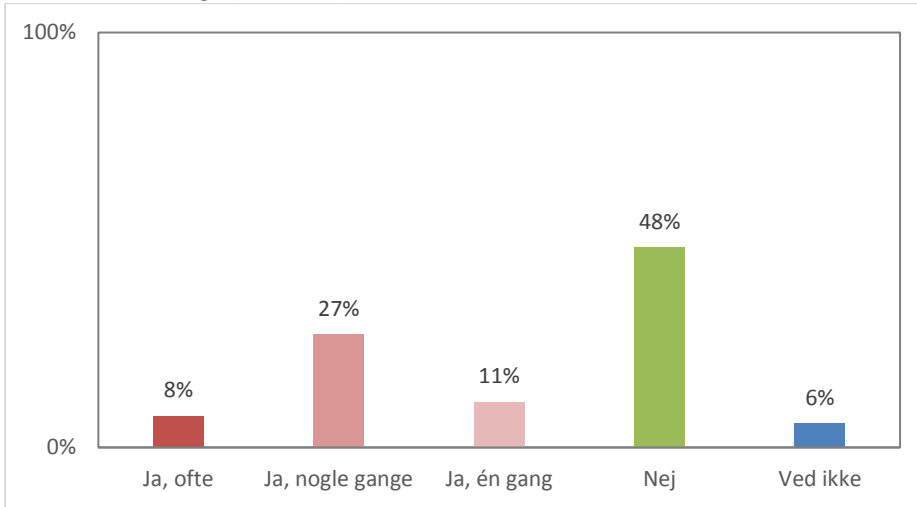
Figur 6.9.

- Blandt 15-25-årige, der inden for den seneste måned har oplevet at drikke for meget, angiver 71 %, at de har oplevet *opkast* som følge af at have drukket for meget. 57 % angiver at have oplevet *emotionelle følelser* (fx *gråd, overkærlighed, aggressivitet, overreaktion*) og 57 % angiver at have oplevet *blackout* (en oplevelse af ikke at kunne huske dele af eller hele aftenen) som følge af at have drukket for meget.
- Det er vigtigt at være bevidst om, at besvarelsene i både figur 6.8. og 6.9. baserer sig på et forholdsvis lavt respondentantal (hvh. n=150 og n=143), hvorfor man ikke skal lægge for meget i de enkelte fordelinger.

Oplevet pres til at drikke

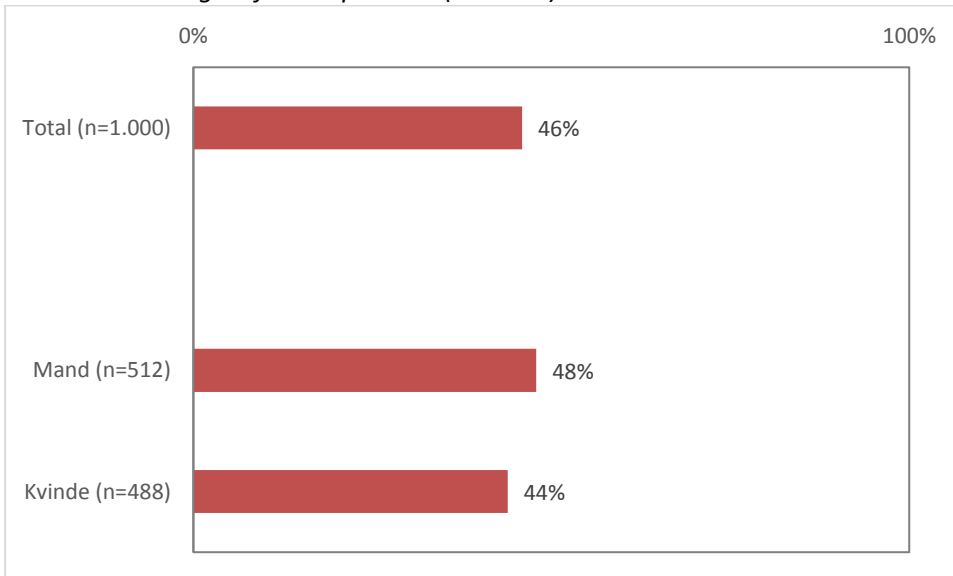
Figur 6.1. Har du oplevet, at dine venner/veninder har forsøgt at presse dig til at drikke mere alkohol, end du havde lyst til?

Blandt 15-25-årige (n=1.000).

Figur 6.2. Andelen af 15-25-årige, der har oplevet, at blive presset til at drikke mere alkohol end de havde lyst til af deres venner/veninder.

Blandt 15-25-årige – fordelt på køn* (n=1.000).

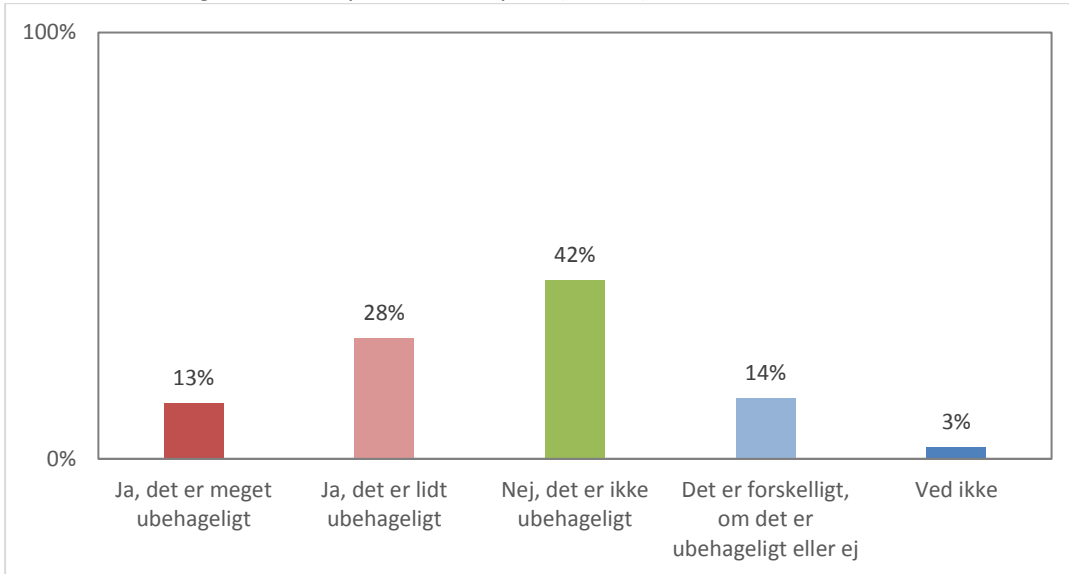

*Ingen signifikant forskel på alder og region.

Opleves drikkepres som værende ubehageligt?

Figur 6.3. Oplever du det som ubehageligt, når dine venner/veninder forsøger at presse dig til at drikke mere alkohol, end du har lyst til?

Blandt 15-25-årige, der har oplevet drikkepres (n=459).

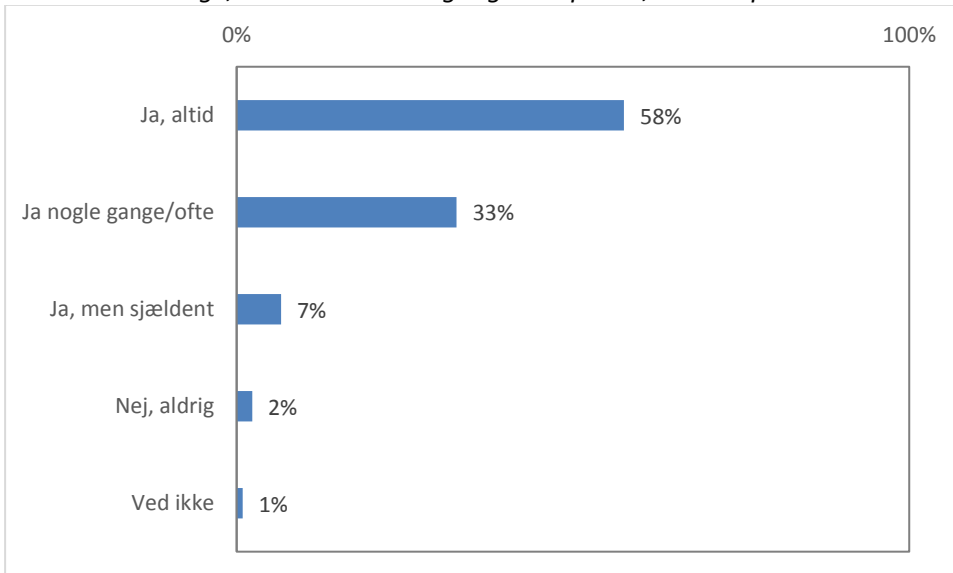

*Ingen signifikant forskel på køn, alder eller region.

Evne til at sige fra

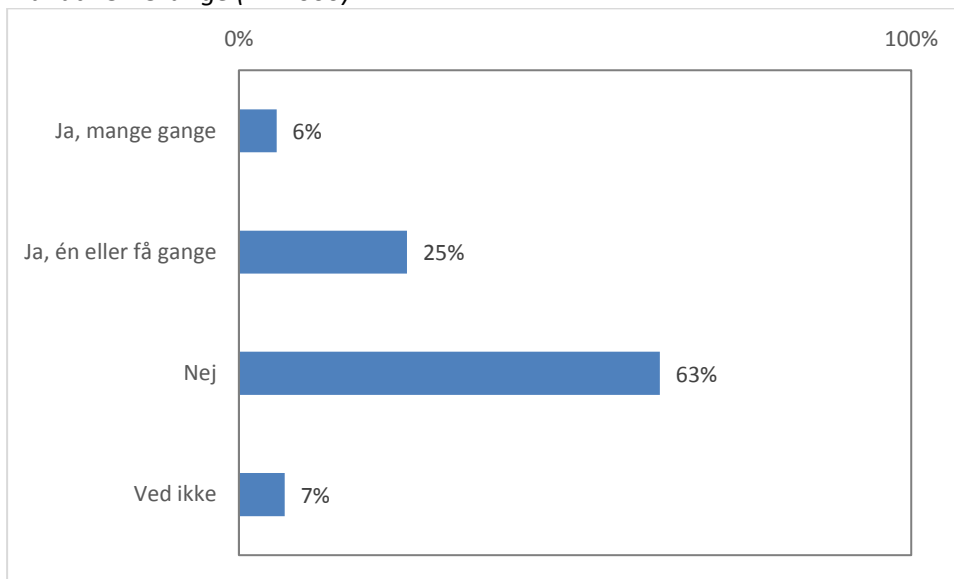
Figur 6.4. Kan du sige fra, når dine venner/veninder forsøger at presse dig til at drikke mere alkohol end du har lyst til?

Blandt 15-25-årige, der mere end én gang har oplevet, at blive presset til at drikke alkohol (n=349).

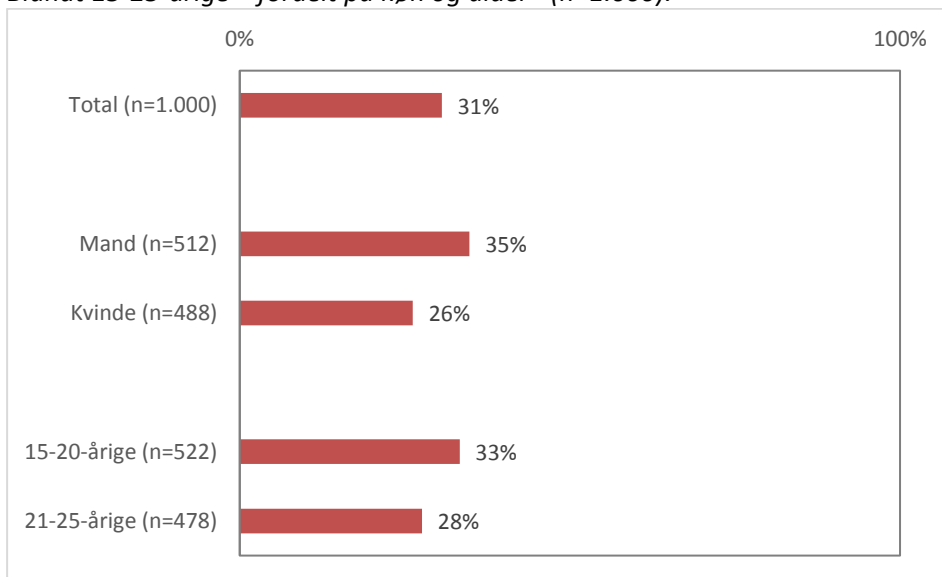

Forsøg på at presse andre

Figur 6.5. Har du nogensinde selv forsøgt at presse andre til at drikke alkohol?
Blandt 15-25-årige (n=1.000).

Figur 6.6. Andelen, der én eller flere gange har forsøgt at presse andre til at drikke alkohol.
Blandt 15-25-årige – fordelt på køn og alder* (n=1.000).

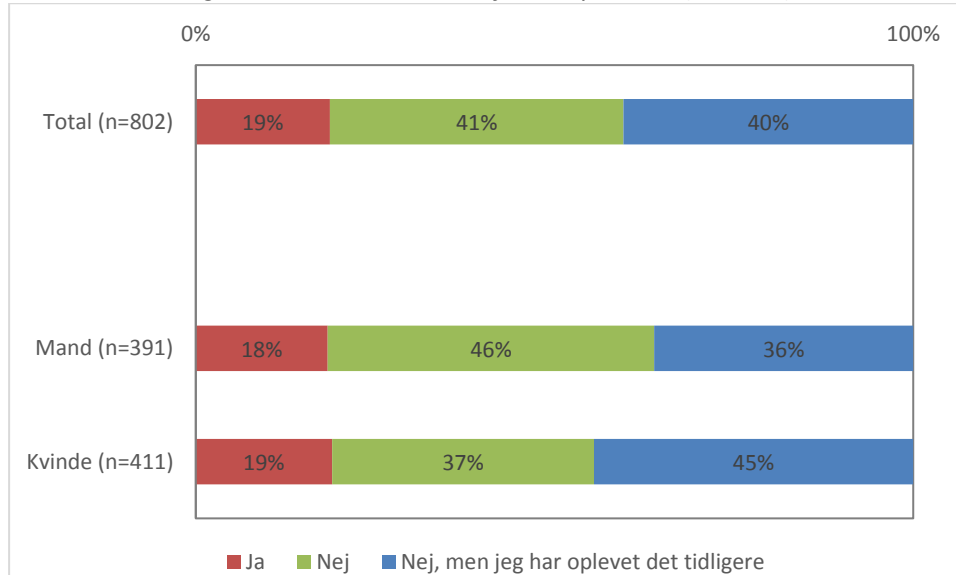

*Ingen signifikant forskel på region.

Oplevelsen af at have drukket for meget.

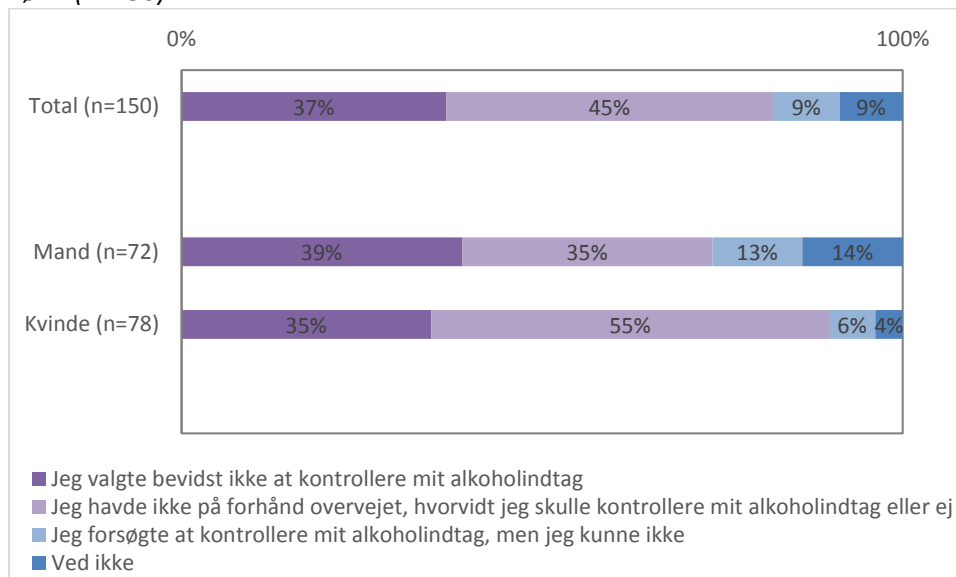
Figur 6.7. Har du inden for den seneste måned oplevet at have drukket så meget, at du næste dag ville ønske, at du havde drukket mindre?

Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol – fordelt på køn* (n=802¹⁷).

Figur 6.8. Da du sidst oplevede, at have drukket for meget, hvilket af følgende udsagn beskrev da bedst omstændighederne:

Blandt 15-15-årige, der inden for den seneste måned har oplevet at drikke for meget – fordelt på køn* (n=150).

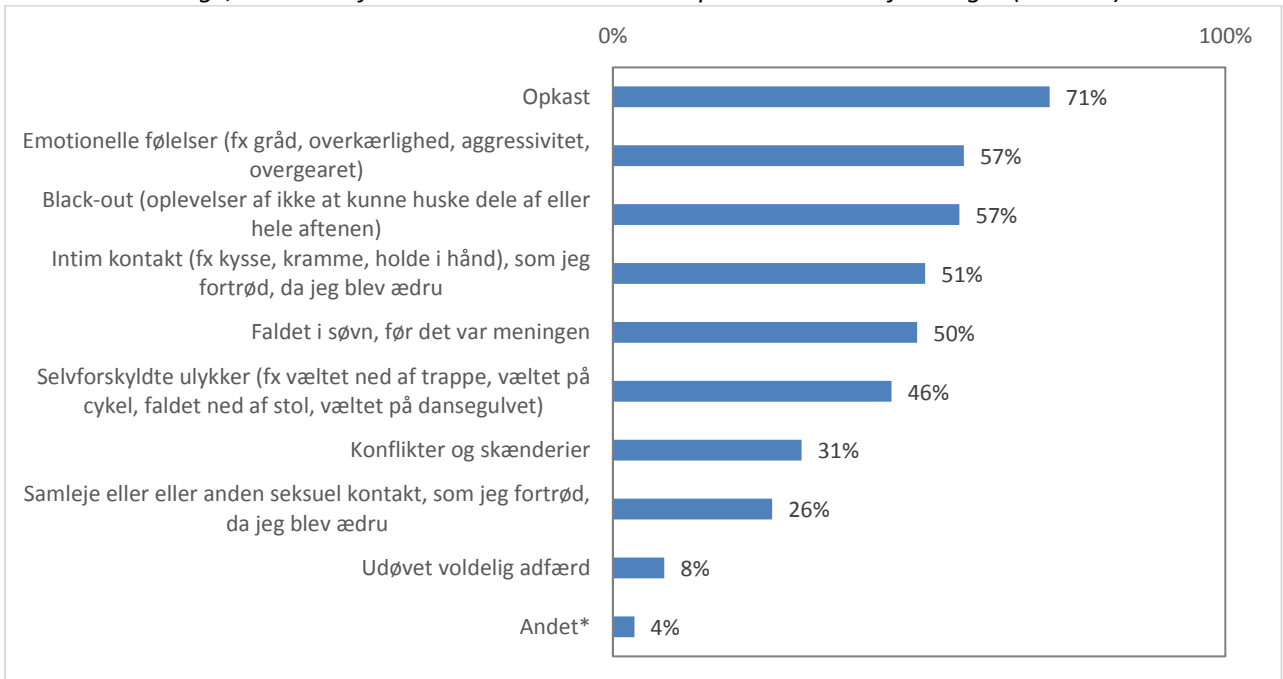

*Ingen signifikant forskel på alder og region.

¹⁷ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=15), er ekskluderet fra analysen i fig. 6.8.

Figur 6.9. Hvilke af følgende hændelser har du oplevet, som følge af at have drukket for meget?
 Det var muligt at angive flere svar.
 Blandt 15-25-årige, der inden for den seneste måned har oplevet at drikke for meget (n=143¹⁸).

*I kategorien "Andet" svarer respondenterne (n=5) blandt andet, at de er kommet til at afsløre personlige ting har mistet personlige ejendele.

¹⁸ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=7), er ekskluderet fra denne analyse.

7. Forældres holdninger og indflydelse på unges alkoholvaner

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Undersøgelser fra henholdsvis 2003 og 2006 lavet af Børnerådet viser, at 79 % af elever i 9. klasse (14-17-årige) gerne må drikke for deres forældre, og størstedelen af eleverne aftaler sammen med forældrene, hvor meget og hvornår, de må drikke alkohol (45 %). De fleste elever i henholdsvis 7. klasse (93 %) og 9. klasse (91 %) ønsker, at deres forældre skal blande sig i deres alkoholvaner (17, 18).

Aftaler om alkohol med forældre

Figur 7.1.

- 23 % af 15-25-årige angiver, at de må/måtte begynde at drikke alkohol i en alder af 13-15 år – altså inden de fyldte 16 år, som er aldersgrænsen for køb af alkohol op til 16,5 % i butikker. 12 % må/måtte drikke alkohol som 16-17-årige og kun 2 % må/måtte først drikke alkohol som 18-årige.
- 44 % af 15-25-årige har/havde ingen aftale med deres forældre om, hvor gamle de skal/skulle være for at begynde at drikke alkohol.

Figur 7.2.

- Flere unge kvinder (45 %) end mænd (39 %) har/havde aftaler med deres forældre om, hvornår de må/måtte begynde at drikke alkohol. Til gengæld angiver flere unge kvinder (31 %) end mænd (21 %), at de må/måtte drikke alkohol, inden de fylder/fyldte 16 år.
- Flere 15-20-årige angiver, at de har/havde aftaler med deres forældre om, hvornår de må/måtte begynde at drikke alkohol, sammenlignet med 21-25-årige (44 % mod 40 %). Til gengæld angiver flere 15-20-årige, at de må/måtte drikke alkohol, før de fylder/fyldte 16 år, sammenlignet med 21-25-årige (28 % mod 24 %).

Forældres holdning til unges alkoholvaner – ifølge unge

Figur 7.3.

- 31 % af hjemmeboende 15-25-årige må gerne drikke alkohol for deres forældre og bestemmer selv hvor meget og hvornår, mens 13 % i samråd med deres forældre bestemmer, hvor meget og hvornår de må drikke.
- 32 % af hjemmeboende unge har ingen aftale med deres forældre om deres alkoholforbrug.

Figur 7.4

- Blandt hjemmeboende 15-25-årige angiver flere kvinder (37 %) end mænd (30 %), at de selv bestemmer, hvor meget og hvornår de drikker, mens mænd i højere grad i samråd med deres forældre laver aftaler om, hvor meget og hvornår de må drikke.
- Hjemmeboende 15-20-årige har i højere grad aftaler med deres forældre om alkoholforbrug sammenlignet med hjemmeboende 21-25-årige.

Hvor mange genstande må unge drikke?**Figur 7.5.**

- 38 % af hjemmeboende 15-25-årige, hvis forældre er med til at bestemme hvor meget alkohol, den unge må drikke, har ingen faste regler for, hvor mange genstande de må drikke til en fest med vennerne, mens en femtedel (21 %) angiver at måtte drikke 3-4 genstande. 21 % angiver at måtte drikke enten 0, 1 eller 2 genstande, mens 17 % angiver at måtte drikke enten 5-6 genstande eller 7 eller flere genstande. Det er imidlertid vigtigt at holde sig for øje, at besvarelsenerne baserer sig på et forholdsvist lavt respondentantal (n=101), hvorfor man ikke skal lægge for meget i de enkelte fordelinger.

Betydningen af forældres holdning til alkoholindtag**Figur 7.6.**

- Halvdelen (51 %) af hjemmeboende 15-25-årige angiver, at deres forældres holdninger til, hvor meget alkohol de må drikke, *ikke* har betydning for deres alkoholindtag og at de drikker, som de har lyst til.
- 14 % af hjemmeboende 15-25-årige angiver, at de enten *ikke drikker* eller *drikker mindre* alkohol, end de ellers ville have gjort, grundet forældrenes holdninger til den unges drikkevaner.
- 18 % af hjemmeboende unge angiver, at de ikke er bekendte med forældrenes holdninger til, hvor meget alkohol de må drikke.

Hvad synes unge om, at forældre blander sig i deres drikkevaner?**Figur 7.7.**

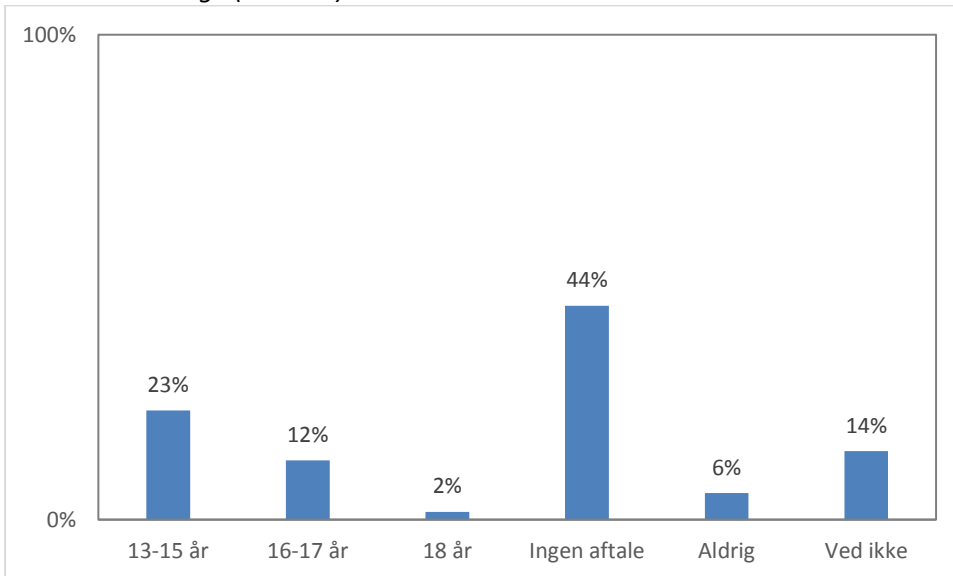
- Halvdelen (51 %) af hjemmeboende 15-25-årige, hvis forældre enten ikke vil have, at de drikker alkohol eller er med til at bestemme, hvor meget den unge må drikke, synes *godt* eller *meget godt* om, at forældrene blander sig i deres alkoholvaner, mens 10 % synes *dårligt* eller *meget dårligt* om dette. De resterende svarer enten "hverken godt eller dårligt" (30 %) eller "ved ikke" (8 %).

Figur 7.8.

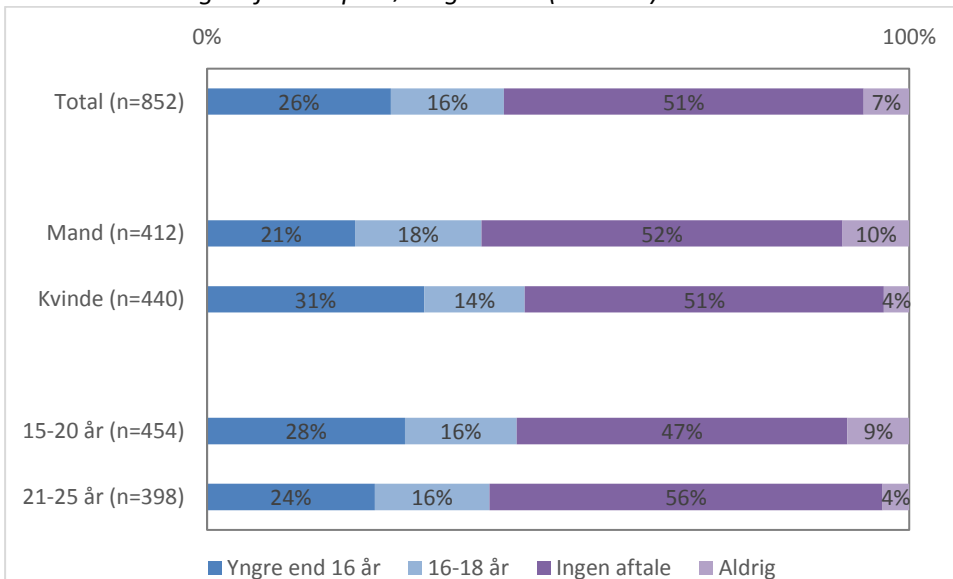
- Blandt 15-25-årige hjemmeboende, som enten selv bestemmer eller ikke har en aftale med deres forældre om, hvor meget og hvornår den unge må drikke, synes 37 % *dårligt* eller *meget dårligt* om, at forældrene blander sig i deres alkoholvaner. Modsat synes 12 % *godt* eller *meget godt* om dette. De resterende svarer enten "hverken godt eller dårligt" (33 %) eller "ved ikke" (19 %).

Aftaler om alkohol med forældre

Figur 7.1. Ifølge dine forældre, hvornår må/måtte du begynde at drikke alkohol? Blandt 15-25-årige (n=992¹⁹).

Figur 7.2. Ifølge dine forældre, hvornår må/måtte du begynde at drikke alkohol? Blandt 15-25-årige – fordelt på køn og alder* (n=852²⁰).

*Ingen signifikant forskel på region.

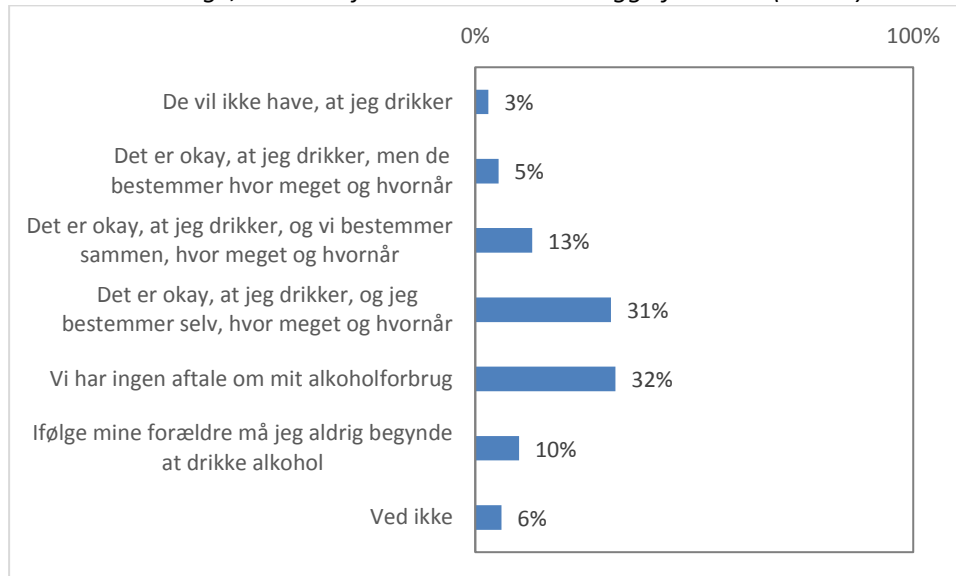
¹⁹ Respondenter, der har angivet en alder under 13 år (n=4) eller over 18 år (n=4), er ekskluderet fra denne analyse.

²⁰ Respondenter, der har angivet en alder under 13 år (n=4), over 18 år (n=4) eller har svaret "Ved ikke" (n=140), er ekskluderet fra denne analyse.

Forældres holdning til unges alkoholvaner – ifølge unge

Figur 7.3. Hvad synes dine forældre?

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre (n=567).

Figur 7.4. Forældres holdninger til unges alkoholvaner.

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre (n=531²¹).

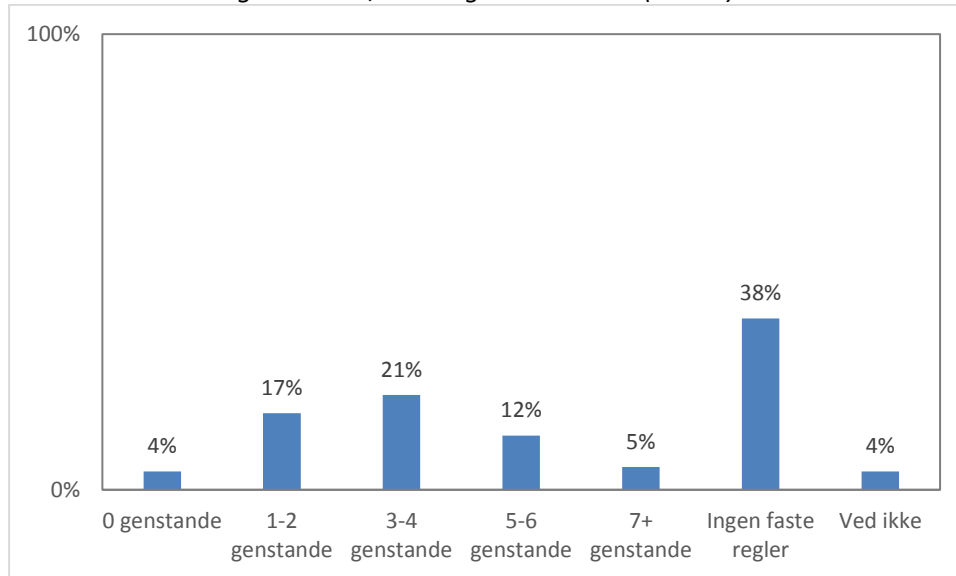
*Ingen signifikant forskel på region.

²¹ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=36), er ekskluderet fra denne analyse.

Hvor mange genstande må unge drikke?

Figur 7.5. Hvor mange genstande må du drikke for dine forældre, hvis du er til en fest med dine venner/veninder?

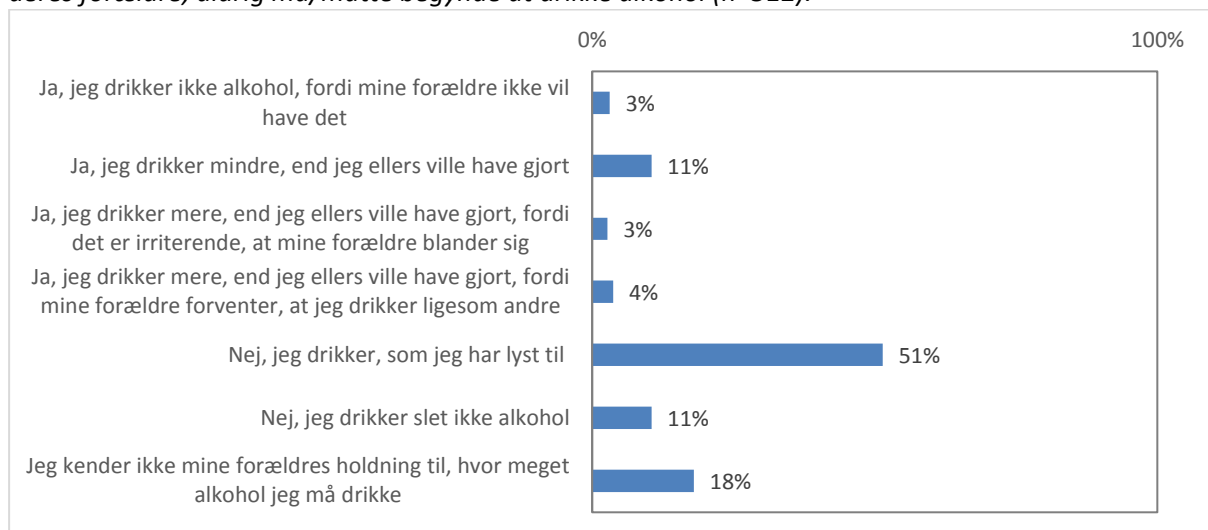
Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre, som *ikke* har svaret, at de, ifølge deres forældre, aldrig må/måtte begynde at drikke alkohol og angiver, at forældrene er med til at bestemme hvor meget alkohol, den unge må drikke²² (n=101).

Betydningen af forældres holdning til alkoholindtag

Figur 7.6. Betyder dine forældres holdning til, hvor meget alkohol du må drikke, noget for dit alkoholindtag?

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre og som *ikke* har svaret, at de ifølge deres forældre, aldrig må/måtte begynde at drikke alkohol (n=512).

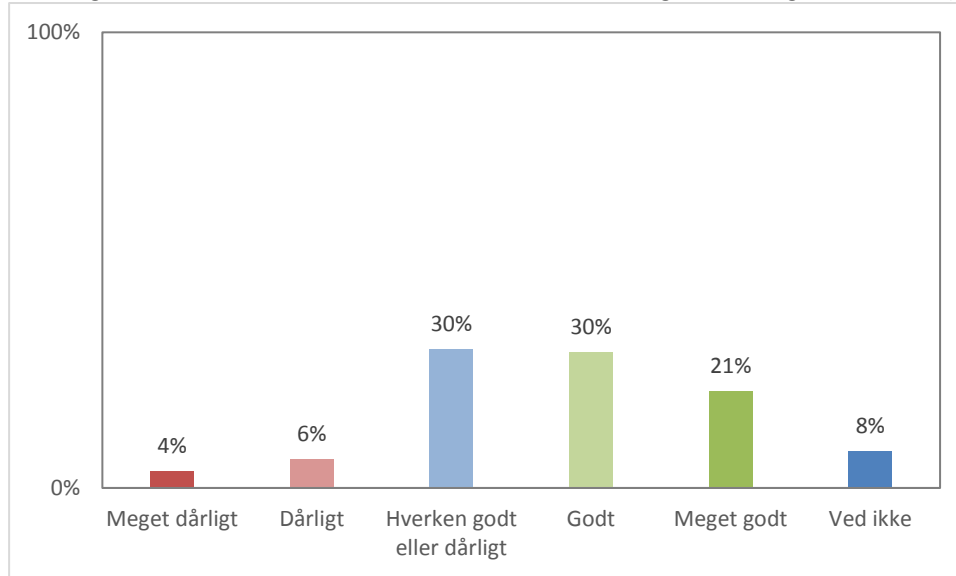

²² Gælder respondenter, der har angivet, at det – ifølge deres forældre – er okay, at de drikker, og at de enten i fællesskab med forældrene bestemmer, eller at forældrene alene bestemmer hvor meget og hvornår, de må drikke.

Hvad synes unge om, at forældre blander sig i deres drikkevaner?

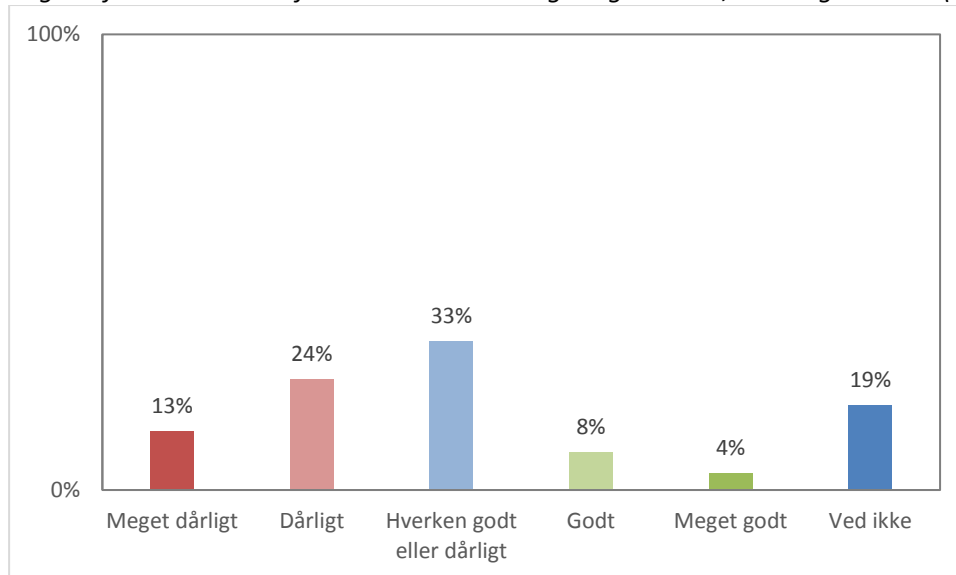
Figur 7.7. *Hvad synes du om, at dine forældre blander sig i, hvor meget alkohol du drikker/ikke drikker?*

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre, hvis forældre enten ikke vil have, at den unge drikker eller er med til at bestemme, hvor meget den unge må drikke (n=175).

Figur 7.8. *Hvad ville du synes om, hvis dine forældre blandede sig i, hvor meget alkohol, du drak/ikke drak?*

Blandt 15-25-årige, der bor hjemme hos én eller begge forældre, og som selv bestemmer eller ikke har nogen aftale med deres forældre om hvor meget og hvornår, den unge drikker (n=392).

8. Køb af alkohol

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

En undersøgelse fra 2006 lavet af Børnerådet viser, at 72 % af elever i 9. klasse (14-17-årige) har oplevet at få alkohol af deres forældre, når de skal til fest (17). En undersøgelse af Sundhedsstyrelsen fra 2008 viser, at der er en tendens til, at unge i 12-års-alderen i højere grad får alkohol af deres forældre, end de 15-årige (35 % mod 25 %), hvor en større andel (28 %) oftere køber alkohol i en butik sammenlignet med de 12-årige (6 %). En stor del af især de lidt ældre unge har kendskab til aldersgrænsen for salg af alkohol. 68 % af 12-årige og 94 % af 15-årige ved, hvor gammel man skal være for at måtte købe alkohol i en butik (19).

Unge holdninger til loven for køb af alkohol

I stedet for den sædvanlige aldersopdeling (15-20 årige og 21-25 årige) er respondenterne i dette kapitel opdelt i alderskategorierne; 15-17-årige og 18-25-årige. Det skyldes, at der netop i forbindelse med aldersgrænser for køb af alkohol, kan være særlig stor forskel på holdninger blandt unge afhængigt af, om de placerer sig på en ene eller den anden side af aldersgrænsen.

Respondenterne blev præsenteret for følgende: *I Danmark siger loven for køb af alkohol i butikker, at man skal være fyldt 16 år for at købe alkohol op til 16,5 % og at man skal være fyldt 18 år for køb af alkohol på 16,5 % eller derover. På diskoteker/barer/restauranter skal man være fyldt 18 år for at købe alkohol uanset alkoholprocent.*

Figur 8.1.

- Blandt 15-25-årige mener 6 ud af 10 (59 %), at aldersgrænserne skal bevares, som de er. 27 % mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år for køb af al slags alkohol uanset alkoholprocent, mens 11 % mener, at aldersgrænserne skal sænkes til 16 år.

Figur 8.2.

- Flere unge kvinder (68 %) end mænd (55 %) mener, at aldersgrænserne skal bevares som de er, mens mænd i højere grad angiver, at aldersgrænserne skal sættes ned til 16 år.
- Flere 15-17-årige (22 %) end 18-årige eller ældre (11 %) angiver, at aldersgrænserne bør sættes ned til 16 år, mens 18-årige eller ældre i højere grad angiver, at aldersgrænserne bør sættes op til 18 år (28 % mod 17 %).

I det følgende er listet et udsnit af respondenternes begrundelser for deres holdninger til aldersgrænser for køb af alkohol.

Unge som mener, at aldersgrænserne skal bevares som de er, angiver blandt andet følgende begrundelser herfor:

- *De nuværende aldersgrænser er ganske simpelt rimelige.*
- *Dét, at vi i Danmark har to forskellige aldersgrænser for køb af alkohol bidrager til at skabe en forståelse for, at nogle alkoholprodukter er stærkere end andre.*

- *Det er positivt at unge kan starte "blødt" op med at drikke mildere alkoholprodukter, og først senere hen får mulighed for at drikke alkohol med højere procenter.*
- *Unge i Danmark kan let få fat på alkohol uafhængigt af aldersgrænserne, såfremt de ønsker det. Der er derfor ikke grund til at ændre ved disse.*
- *Unge skal skoles i at drikke alkohol, hvorfor aldersgrænserne ikke bør sættes op.*
- *Det er unødvendigt at regulere i aldersgrænserne for at kontrollere alkoholforbruget blandt unge i Danmark. Unge kan ganske fint styre deres forbrug på egen hånd.*

Unge som mener, at aldersgrænserne skal sættes op til 18 år, angiver blandt andet følgende begrundelser herfor:

- *Unge på 16 år er ikke i stand til at styre deres alkoholindtag og man bør derfor ikke drikke alkohol som 16-årig.*
- *I størstedelen af de europæiske lande er aldersgrænsen for køb af alkohol 18 år, hvorfor den også bør være det i Danmark – herved kan der ændres ved alkoholkulturen blandt danske unge.*
- *En 18-års aldersgrænse for køb af alkohol i Danmark ligger fint i tråd med øvrige aldersgrænser, der relaterer sig til myndighedsalderen i Danmark.*

Unge som mener, at aldersgrænserne skal sættes ned til 16 år, angiver blandt andet følgende begrundelser herfor:

- *Unge, der ønsker at drikke alkohol kan let skaffe alkohol/få andre (evt. forældre) til at købe det til dem, hvorfor aldersgrænsen lige så godt kan være 16 år.*
- *Der skal ikke sættes grænser for den personlige frihed.*
- *Det giver ikke mening at have to forskellige aldersgrænser for køb af alkohol.*

Unge vurderinger af behovet for en håndhævelse af aldersgrænserne.

Figur 8.4.

- Over halvdelen (54 %) af 15-18-årige svarer, at de ikke har købt alkohol, som de ikke var gamle nok til at købe ifølge den danske lovgivning, inden for det seneste år.
- 20 % af 15-18-årige har købt alkohol på et diskotek/en bar/i en restaurant inden for det seneste år, som de ikke var gamle nok til at købe.
- 32 % af 15-18-årige har inden for det seneste år købt alkohol, som de ikke var gamle nok til at købe, i en butik/en kiosk/et supermarked.

Figur 8.5.

- En større andel af 15-18-årige i Region Nordjylland (32 %), end unge i de øvrige regioner, har købt alkohol på et diskotek/en bar/i en restaurant, som de ikke var gamle nok til at købe. Andelen af unge, der rapporterer at have gjort dette er lavest i Region Sjælland (8 %).

Figur 8.6.

- En større andel af 15-18-årige i Region Nordjylland (56 %), end unge i de øvrige regioner, har købt alkohol i en butik/en kiosk/et supermarked, som de ikke var gamle nok til at

købe. Andelen af unge, der rapporterer at have gjort dette er lavest i Region Midtjylland (22 %).

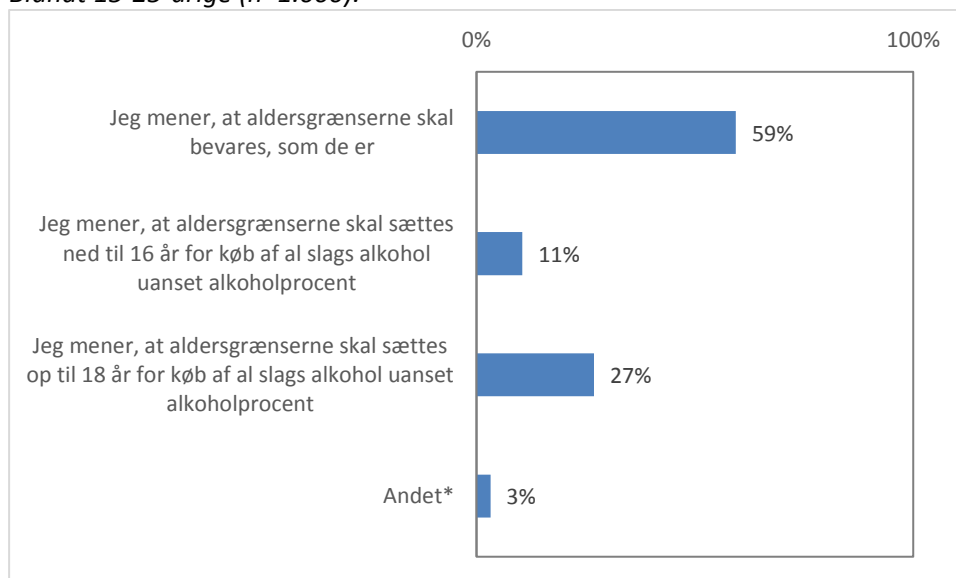
Figur 8.7.

- Halvdelen af 15-25-årige (49 %) mener, at der skal gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol i butikker, kiosker og supermarkeder. 27 % mener ikke, at der skal gøres mere for håndhævelsen, og 24 % har ingen holdning hertil.
- Flere unge kvinder end mænd mener, at der skal gøres mere for at håndhæve aldersgrænserne for køb af alkohol (57 % mod 42 %).
- 31 % af 15-17-årige mener, at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol bliver håndhævet, mens dette gælder for 54 % af de, der er fyldt 18 år.

Unge holdninger til loven for køb af alkohol

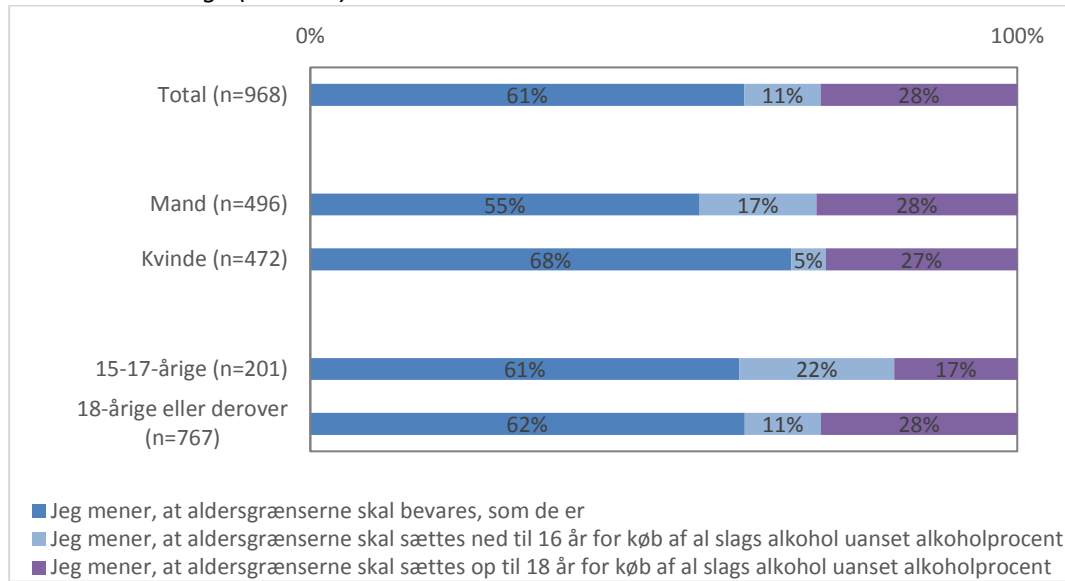
Figur 8.1. Hvilket af de følgende udsagn beskriver bedst din holdning til aldersgrænserne for køb af alkohol i Danmark?

Blandt 15-25-årige (n=1.000).

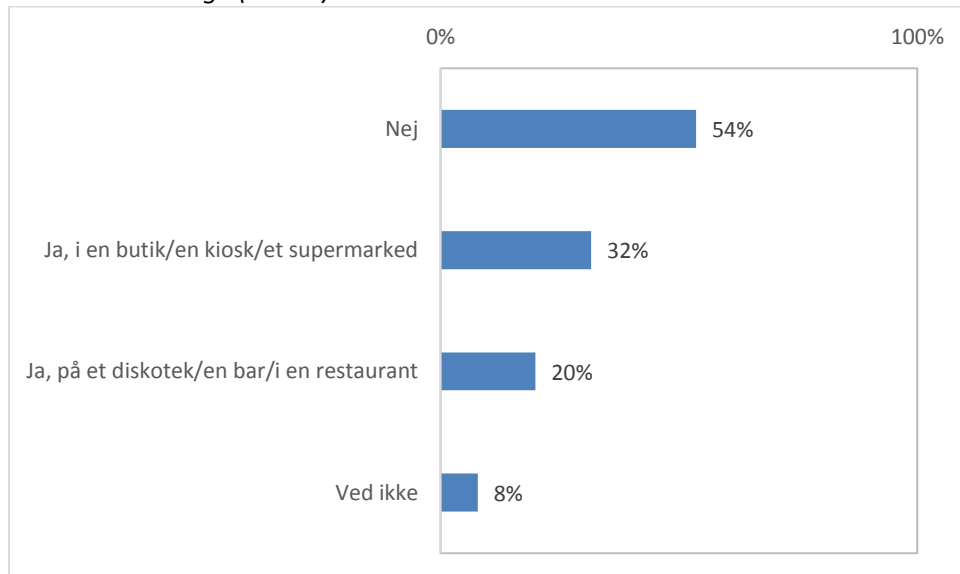
*Andre holdninger vedrører typisk, at aldersgrænserne skal sættes yderligere ned (fx 15 år) eller yderligere op (fx 23 år) samt, at aldersgrænserne ikke har betydning for unge, som oplever, at aldersgrænserne kan omgås ved køb af alkohol i butikker og i nattelivet, og dermed ikke altid respekteres/håndhæves.

Figur 8.2. Hvilket af de følgende udsagn beskriver bedst din holdning til aldersgrænserne for køb af alkohol i Danmark?
Blandt 15-25-årige (n=968²³).

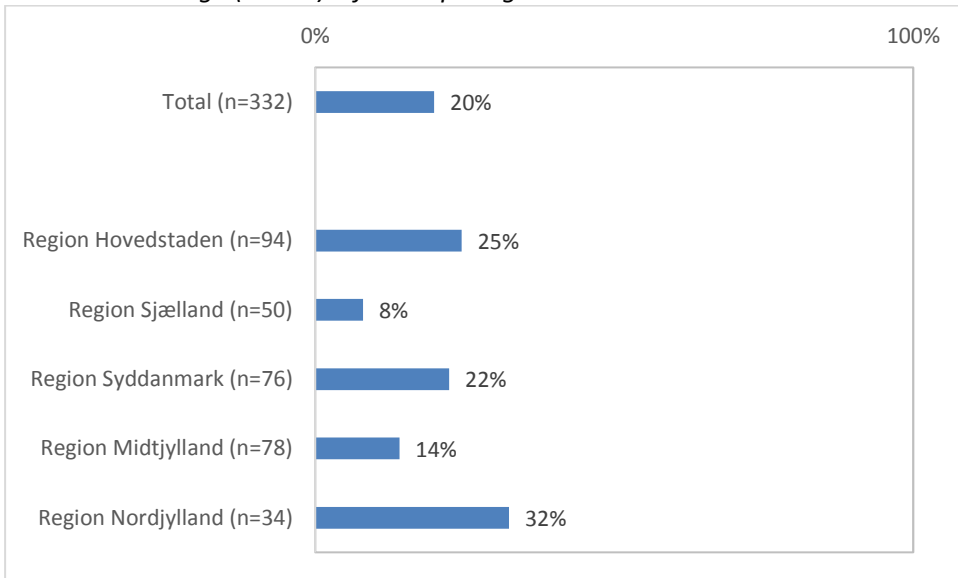
Unges vurderinger af behovet for en håndhævelse af aldersgrænserne.

Figur 8.4. Har du inden for det seneste år købt alkohol i Danmark, som du ikke var gammel nok til at købe iflg. den danske lovgivning?
Blandt 15-18-årige (n=332).

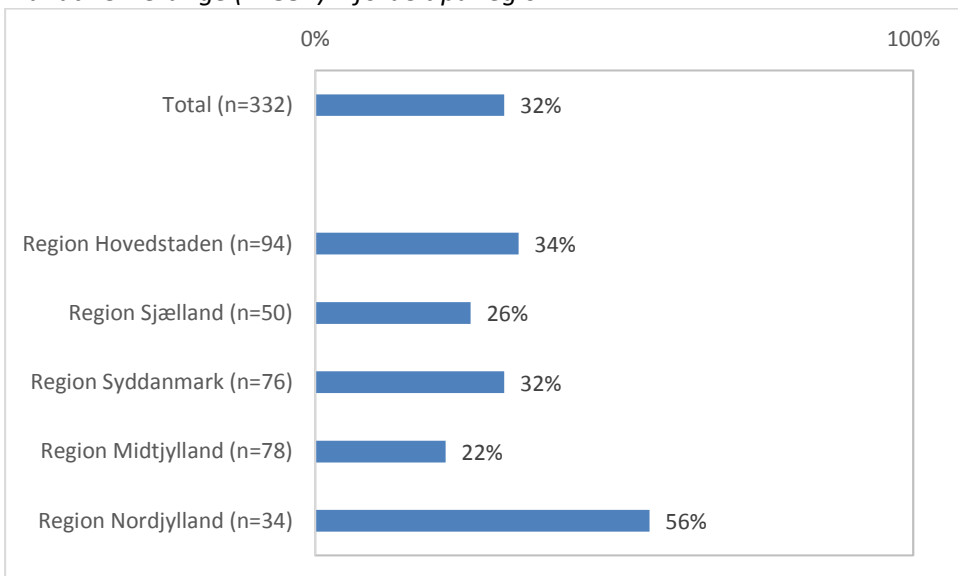
²³ Respondenter, der har svaret "Ved ikke" (n=32), er ekskluderet fra analysen i fig. 8.2.

Figur 8.5. Andelen der inden for det seneste år har købt alkohol på et diskotek/en bar/i en restaurant i Danmark, som de ikke var gamle nok til at købe iflg. den danske lovgivning. Blandt 15-18-årige (n=332) – fordelt på region.*

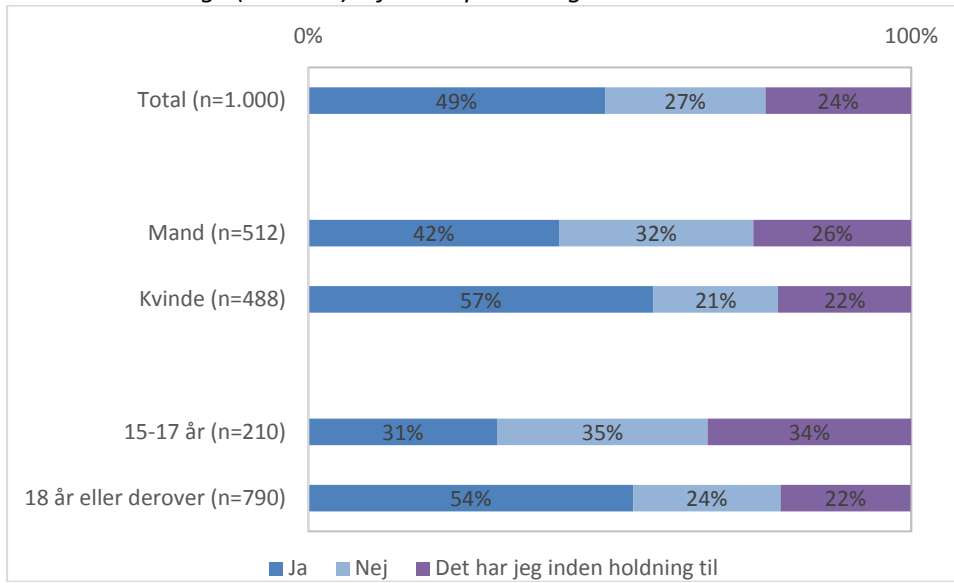

*Ingen signifikante forskelle på køn og alder.

Figur 8.6. Andelen der inden for det seneste år har købt alkohol i en butik/en kiosk/et supermarked i Danmark, som de ikke var gamle nok til at købe iflg. den danske lovgivning. Blandt 15-18-årige (n=332) – fordelt på region*.

Figur 8.7. Synes du at der skal gøres mere for, at aldersgrænserne for køb af alkohol i butikker, kiosker og supermarkeder blive håndhævet?
 Blandt 15-25-årige (n=1.000) – fordelt på køn og alder.

*Ingen signifikant forskel på region.

9. Holdninger til alkohol og fuldskab

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

En undersøgelse fra 2003 lavet af Børnerådet viser, at knap halvdelen (44 %) af elever i 7. klasse (omkring 13 år) er enige/meget enige i, at der ikke er nogen grund til at drikke alkohol, når man er til fest, mens 23 % er uenige/meget uenige (18).

Alkohol og fest

Figur 9.1.

- 65 % af 15-25-årige er *meget enige eller enige* i, at det er utjekket at drikke sig meget fuld. Samtidig er 52 % imidlertid *meget enige eller enige* i, at dem, der ikke drikker, ofte er lidt udenfor til fester.
- Herudover er over halvdelen af unge *meget uenige eller uenige* i; at de kun føler sig som en del af fællesskabet til en fest, hvis de drikker alkohol (59 %), at de har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest (58 %) og at det er de mest populære i deres omgangskreds, der drikker de største mængder af alkohol til fester (57 %).

Figur 9.2.

- Flere unge mænd end kvinder er *meget enige/enige* i, at de kun føler sig som en del af fællesskabet til en fest, hvis de drikker alkohol (34 % mod 29 %).

Figur 9.3.

- Flere unge mænd end kvinder (37 % mod 29 %) og flere 15-20-årige end 21-25-årige (35 % mod 31 %) er *meget enige/enige* i at have brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest.

Figur 9.4.

- Flere unge kvinder end mænd (53 % mod 51 %) og flere 15-20-årige end 21-25-årige (54 % mod 49 %) er *meget enige/enige* i, at dem, der ikke drikker, ofte er lidt udenfor til fester.

Figur 9.5.

- Flere unge mænd end kvinder (28 % mod 23 %) og flere 15-20-årige end den 21-25-årige (30 % mod 21 %) er *meget enige/enige* i, at det er de mest populære i deres omgangskreds, der drikker de største mængder af alkohol.

Figur 9.6.

- Flere unge kvinder end mænd (69 % mod 61 %) og flere 21-25-årige end 15-20-årige (69 % mod 60 %) er *meget enige/enige* i, at det er utjekket at drikke sig meget fuld

Unges metoder til at undgå at blive for fulde

Figur 9.7.

- Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol, angiver over halvdelen (55 %), at de gør noget for at kontrollere, hvor fulde de bliver.
- 35 % angiver, at de ikke gør noget for at kontrollere, hvor fulde de bliver.

Figur 9.8.

- Blandt 15-25-årige, der drikke alkohol, angiver 62 % at takke nej til alkohol, når de vurderer, at de har fået nok.
- Omkring halvdelen af unge (48 %) angiver, at de spiser noget for at kontrollere, hvor fulde de bliver, mens 46 % angiver at drikke vand eller andet uden alkohol mellem genstandene for at kontrollere, hvor fulde de bliver.

Grunde til at nedsætte sit alkoholforbrug

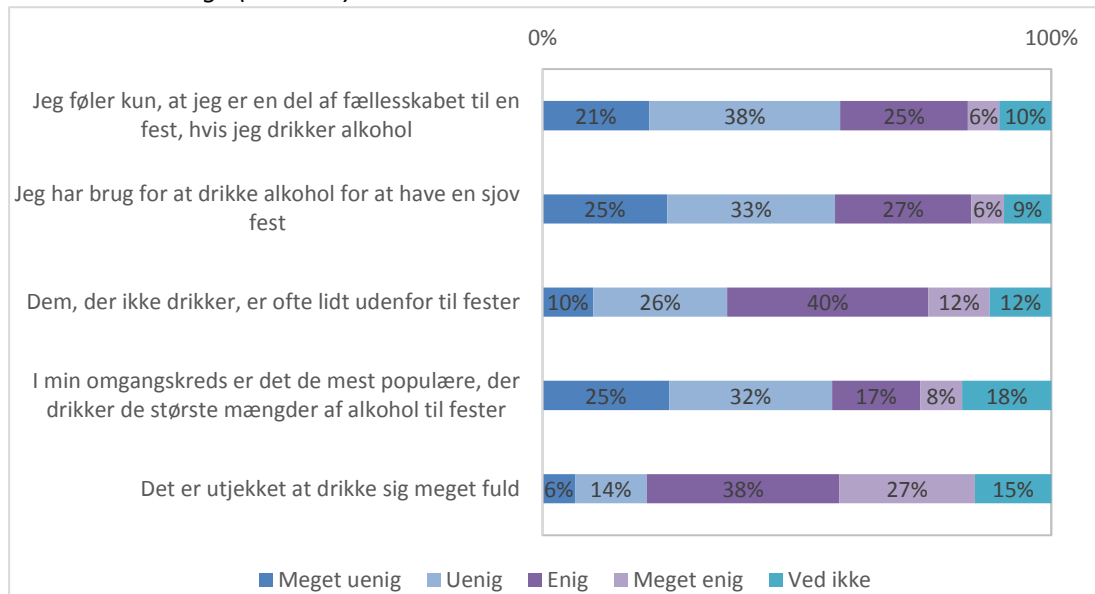
Respondenter, der har prøvet at være fulde og som har bingedrukket inden for den seneste måned, blev bedt om at notere, hvad der kunne få dem til at nedsætte deres alkoholforbrug. Det var også muligt at krydse af i prædefinerede svarkategorier, hvis man ikke ville nedsætte sit alkoholforbrug eller ikke havde noget bud på, hvad der skulle til.

Figur 9.9.

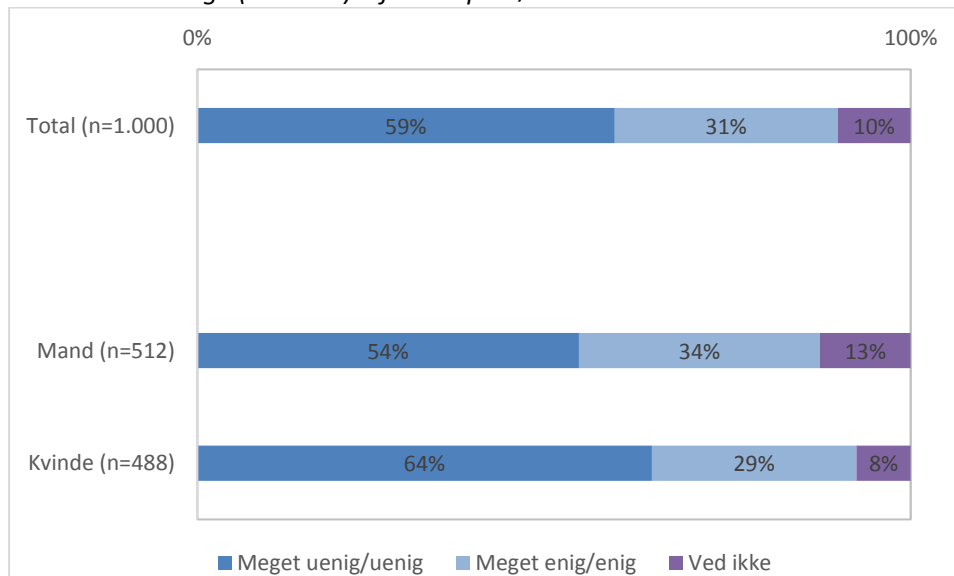
- Kun 11 % af 15-25-årige, der har prøvet at være fulde og som har bingedrukket inden for den seneste måned, kommer med bud på, hvad der kan få dem til at nedsætte deres generelle alkoholforbrug. Budene vedrører pris/økonomi, oplysning om alkohols sundhedskonsekvenser, ny omgangskreds eller ændret holdning i nuværende omgangskreds, en kulturændring samt frygten for helbredskonsekvenser.
- Omkring halvdelen (53 %) af 15-25-årige, der har prøvet at være fulde, og som har bingedrukket inden for den seneste måned, føler ikke, at de bør nedsætte deres generelle alkoholforbrug og 18 % angiver, at der ikke er noget, der kan få dem til at nedsætte forbruget.
- Flere unge kvinder end mænd (60 % mod 46 %) og flere unge i Region Sjælland end unge i de øvrige regioner (61 % mod 39-54 %) føler ikke, at de bør nedsætte deres generelle alkoholforbrug.

Alkohol og fest

Figur 9.1. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?
Blandt 15-25-årige (n=1.000).

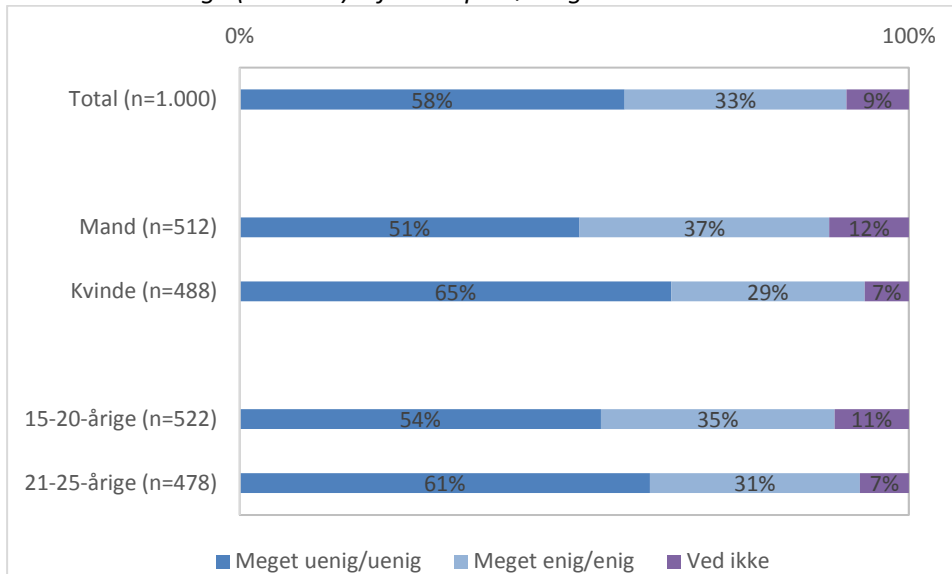
Figur 9.2. Jeg føler kun, at jeg er en del af fællesskabet til en fest, hvis jeg drikker alkohol.
Blandt 15-25-årige (n=1.000) – fordelt på køn*.

*Ingen signifikant forskelle på alder og region.

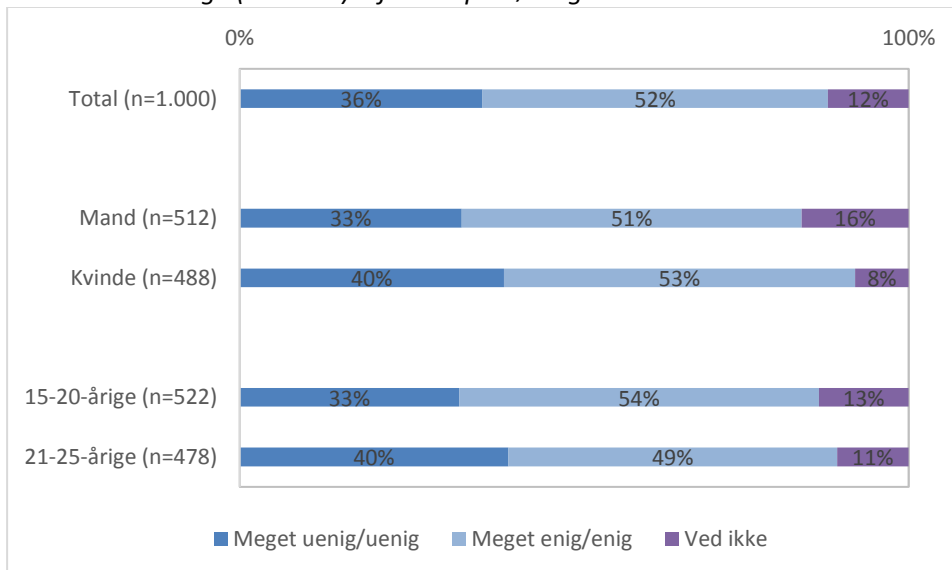

Figur 9.3. Jeg har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest.
Blandt 15-25-årige (n=1.000) – fordelt på køn og alder.*

*Ingen signifikant forskel på region.

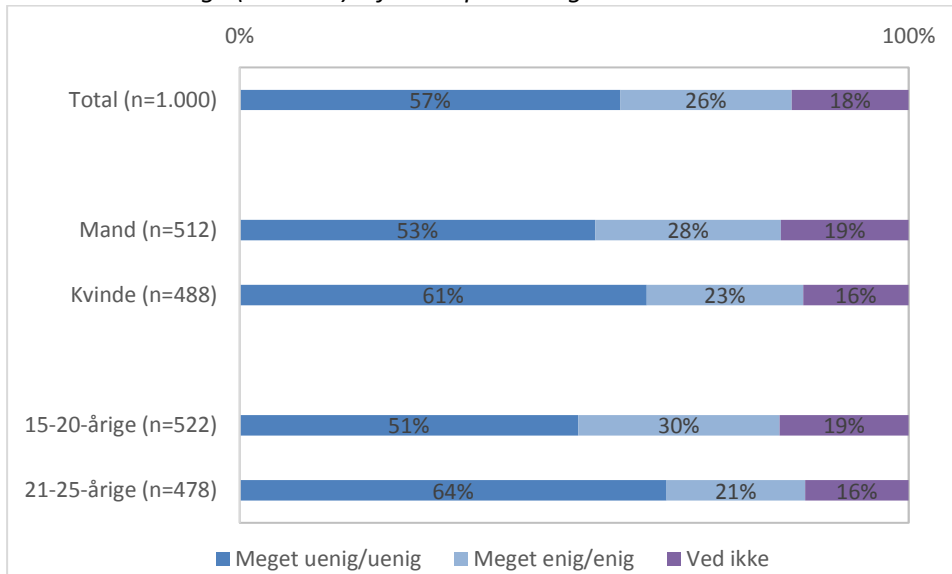
Figur 9.4. Dem, der ikke drikker, er ofte lidt udenfor til fester.
Blandt 15-25-årige (n=1.000) – fordelt på køn og alder.*

*Ingen signifikant forskel på region.

Figur 9.5. I min omgangskreds er det de mest populære, der drikke de største mængder af alkohol til fester.

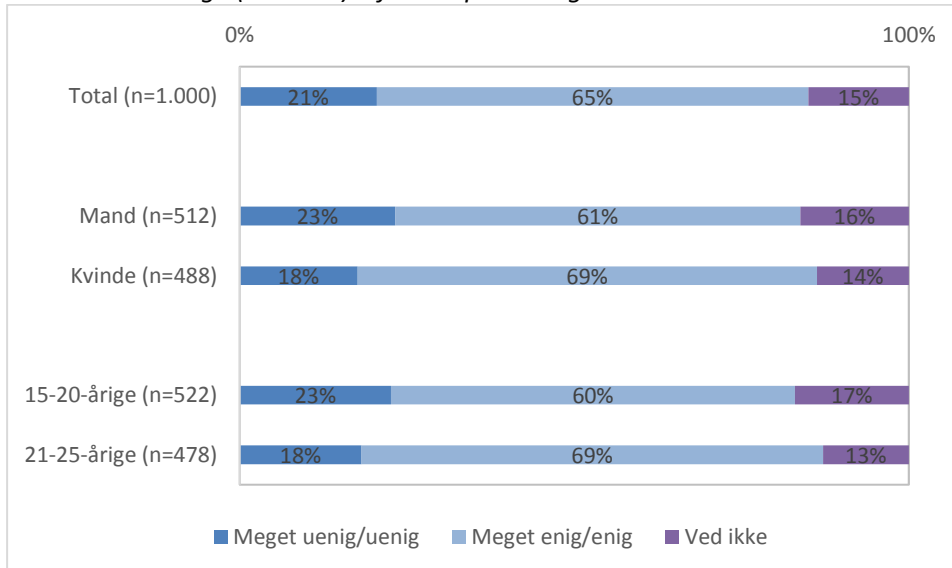
Blandt 15-25-årige (n=1.000) – fordelt på køn og alder.*

*Ingen signifikant forskel på region.

Figur 9.6. Det er utjekket at drikke sig meget fuld.

Blandt 15-25-årige (n=1.000) – fordelt på køn og alder.*

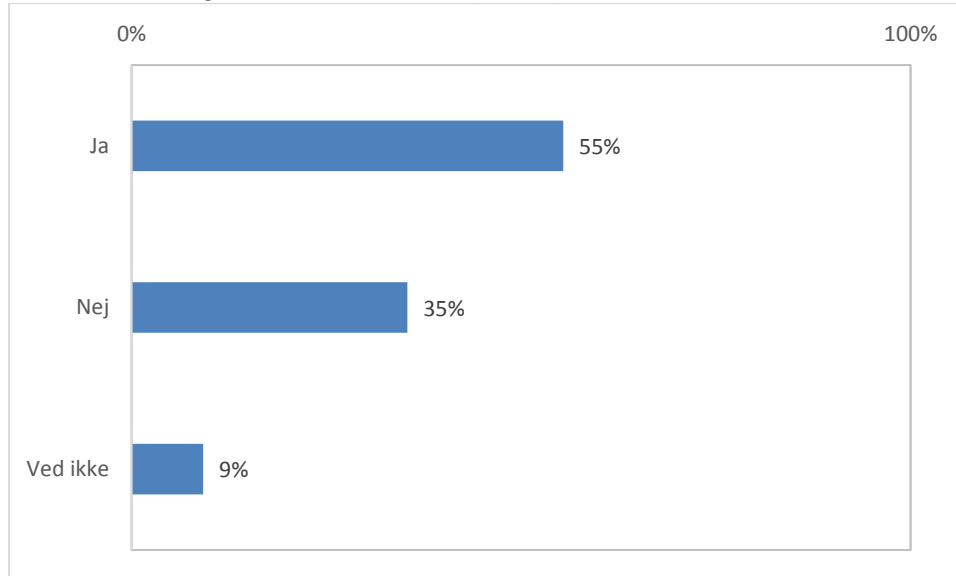

*Ingen signifikant forskel på region.

Unge metoder til at undgå at blive for fulde

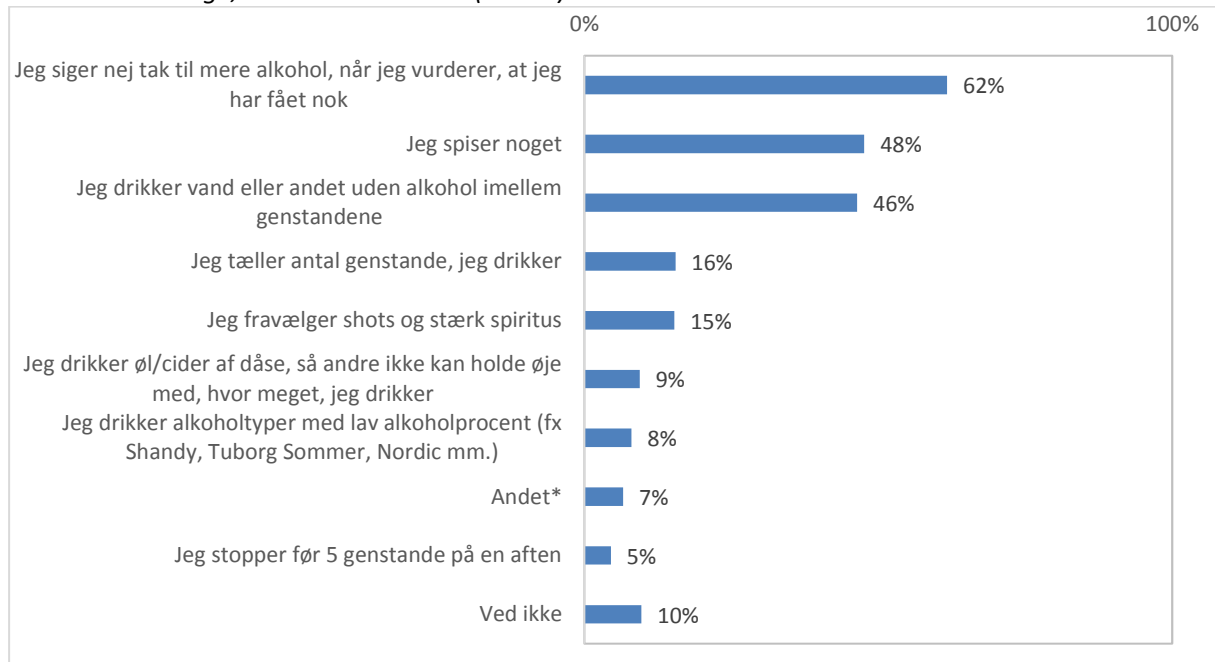
Figur 9.7. På en typisk aften, hvor du drikker alkohol, gør du så noget for at kontrollere, hvor fuld du bliver?

Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol (n=817).

Figur 9.8. Hvilke(n) af følgende metoder bruger du til at kontrollere, hvor fuld du bliver?

Blandt 15-25-årige, der drikker alkohol (n=817)*.

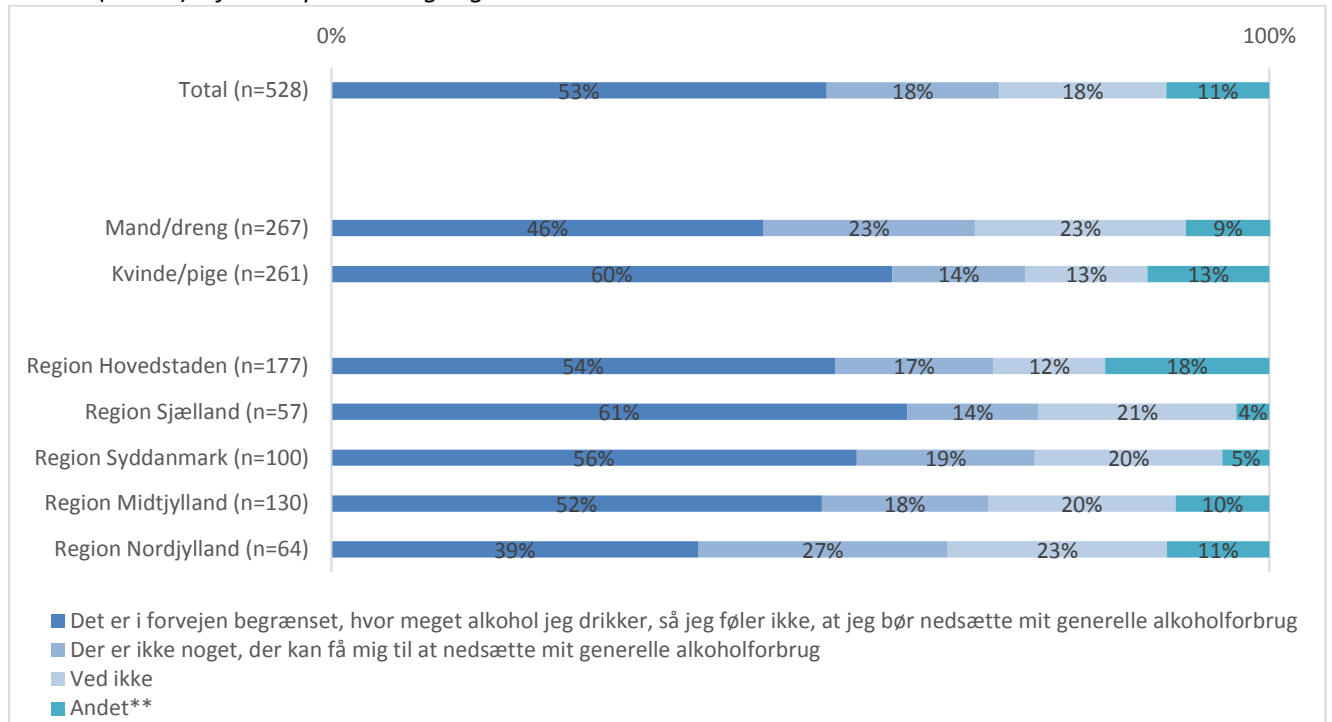
*Ingen signifikant forskel på hverken køn, alder eller region.

**I kategorien "Andet" svarer respondenterne blandt andet:

- Jeg drikker langsomt
- Jeg holder pause, når jeg kan mærke, at alkoholen påvirker mig
- Jeg stopper, når jeg ikke længere har kontrol over mine bevægelser
- Jeg tæller, hvor mange penge har jeg brugt, eller kigger på min spiritusflaske
- Jeg stopper efter 2-3 genstande.

Figur 9.9. Hvad kan få dig til at nedsætte dit generelle alkoholforbrug?

Blandt 15-25-årige, der har prøvet at være fulde og som har bingedrukket inden for den seneste måned (n=528) – fordelt på alder og region*.

*Ingen signifikant forskel på alder.

**I kategorien "Andet" svarer respondenterne blandt andet følgende:

- Pris/økonomi
- Oplysning om alkohols sundhedsskadelige effekter
- Ny omgangskreds eller ændret holdning i nuværende omgangskreds – hvis mine venner ikke drak så meget alkohol
- En kulturændring
- Frygten for helbredsproblemer.

10. Unges kendskab til helbredsrisikoen ved alkoholforbrug

Tidligere danske undersøgelser viser, at:

Den danske befolkning har generelt et begrænset kendskab til de sundhedsmæssige risici ved at drikke alkohol. Eksempelvis ved kun 6 % af danskere mellem 18 og 74 år, at brystkræft er én af de primære alkoholrelaterede sundhedsrisici blandt kvinder, der drikker over 14 genstande om ugen (20).

Når unge 15-16-årige skal angive deres vigtigste bekymringer i forhold til at drikke alkohol, angiver størstedelen (60 %), at de er bekymrede for at komme galt afsted i trafikken eller miste kontrollen (58 %), mens færre (44 %) er bekymrede for at få helbredsskader på længere sigt pga. deres alkoholforbrug (13).

Unges kendskab til sammenhængen mellem alkohol og kræft

Undersøgelsens 15-25-årige respondenter blev præsenteret for en række forskellige faktorer (fuldkorn, stress, alkohol, solarium mm.), hvoraf kun nogle øger risikoen for kræft, hvorefter de blev bedt om at angive, hvilke, de mente, øger risikoen for kræft. Ved at præsenteret et bredt omfang af faktorer, der eventuelt kan udgøre en kræftisiko, reduceres risikoen for at lede respondenterne i retning af korrekte svar. Figur 11.2. illustrerer andelen af respondenter, der har angivet alkohol som en risikofaktor for kræft.

Figur 11.1.

44 % af 15-25-årige angiver alkohol som en risikofaktor for udvikling af kræft. Heraf flere unge kvinder (49 %) end mænd (38 %) samt flere 21-25-årige (48 %) end 15-20-årige (40 %).

Unges kendskab til, hvilke kræftsygdomme alkohol kan medføre

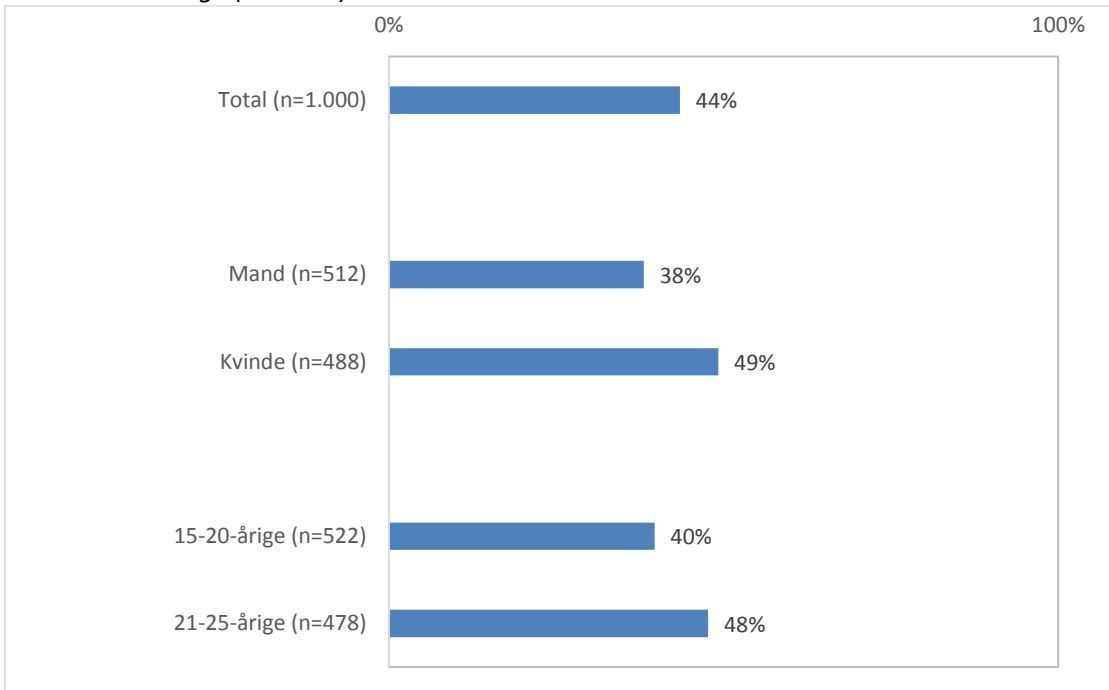
Undersøgelsens 15-25-årige respondenter blev præsenteret for en række forskellige kræftformer, hvoraf kun nogle er relateret til alkohol, hvorefter de blev bedt om at angive hvilke, de mente, alkohol kan medføre. Ved at præsenteret et bredt omfang af kræftformer, der potentielt kunne være alkoholrelaterede, reduceres risikoen for at lede respondenterne i retning af korrekte svar. Der er evidens for, at alkohol øger risikoen for kræft i mundhulen, svælget, struben, spiserøret, leveren, brystet, tyk- og endetarmen.

Figur 11.2.

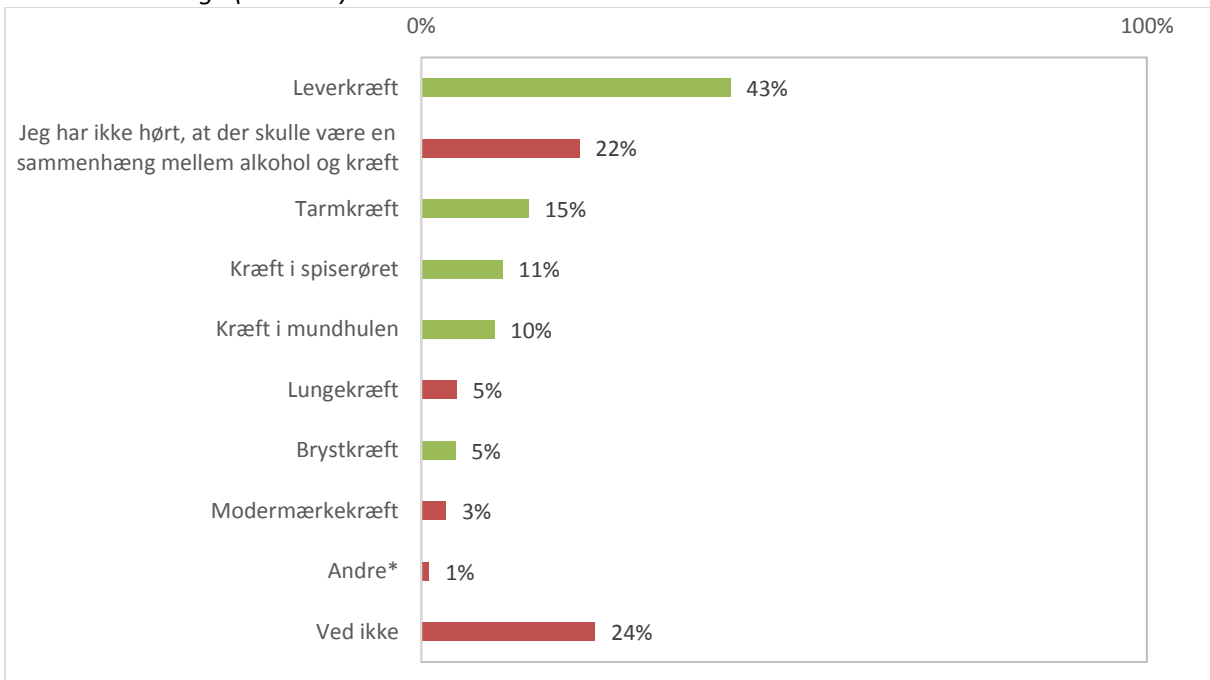
- Flest 15-25-årige (43 %) angiver leverkræft, når de bliver bedt om at angive, hvilke kræftsygdomme alkohol kan medføre.
- 15 % af unge angiver tarmkræft, 11 % angiver kræft i spiserøret, 10 % angiver kræft i mundhulen og 5 % angiver brystkræft som alkoholrelaterede kræftsygdomme.
- 22 % angiver, at de ikke har hørt, at der skulle være en sammenhæng mellem alkohol og kræft.

Figur 11.1.

Andelen der mener, at alkohol øger risikoen for kræft.
Blandt 15-25-årige (n=1.000).

Figur 11.2. Hvilke af følgende kræftsygdomme har du hørt, at alkohol kan medføre?
Blandt 15-25-årige (n=1.000).

*I kategorien "Andre" nævner respondenterne blandt andet følgende:

- Kræft i struben
- Kræft i bugspytkirtlen
- Har ikke hørt om en specifik kræfttype
- De fleste former for kræft.

11. Metode

Denne rapport er baseret på data fra en spørgeskemaundersøgelse blandt 1.000 unge i Danmark i alderen 15-25 år. Data er indsamlet af analyseinstituttet Epinion i perioden 26. september til 9. november 2016 og er nationalt repræsentativt på køn, alder og region. Dataindsamlingen er foregået ved hjælp af et internetbaseret spørgeskema, og alle data er selvrapporterede.

Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-kampagne startede i 2014 med at indsamle data om unges alkoholvaner i Danmark. I 2014 blev der i alt udgivet tre rapporter, henholdsvis én om 12-14-åriges alkoholvaner, én om 15-25-åriges alkoholvaner samt en rapport, der fungerede som en opfølgning på de 15-25-åriges alkoholvaner, ved yderligere at belyse alkohols rolle for unge i deres sociale liv. I 2016 blev der udgivet endnu en rapport om 15-25-åriges alkoholvaner. Denne rapport er således den femte rapport om unges alkoholvaner fra 'Fuld af liv'-kampagnen.

11.1. Repræsentativitet

Data er blevet indsamlet via kvoter, som er en sammensætning af data – f.eks. kvinder i alderen 15-20 år fra Region Sjælland – der svarer til den nationale sammensætning med en max afvigelse på +/- 5 %. Denne metode har sikret en national repræsentativ fordeling af respondenter i forhold til:

- Køn (mænd/kvinder)
- Alder (15-20 år og 21-25 år)
- Region (Hovedstaden/Sjælland/Syddanmark/Midtjylland/Nordjylland)

Nedenstående tabel viser antallet af respondenter i undersøgelsen fordelt på køn, alder og region.

Tabel 11.1.1. Fordeling af respondenter

		Hovedstaden (n=317)	Sjælland (n=131)	Syddanmark (n=208)	Midtjylland (n=239)	Nordjylland (n=105)
Mænd (n=512)	15-20 år (n=268)	75	41	60	64	28
	21-25 år (n=244)	82	28	48	59	27
Kvinder (n=488)	15-20 år (n=254)	73	38	57	60	26
	21-25 år (n=234)	87	24	43	56	24

11.2. Spørgeskemaet

Spørgeskemaet er udarbejdet af alkoholkampagnens evalueringsenhed og er en videreudvikling af de spørgeskemaer, der i 2014 blev anvendt til kampagnens første undersøgelser af unges alkoholvaner i Danmark. Inspiration til spørgsmålsformuleringer og visse begrebsdefinitioner er bl.a. fået fra Statens Institut for Folkesundhed (SIF), Projekt unge og alkohol (PUNA), Børnerådet og Kræftens Bekæmpelses MULD-rapporter.

11.3. Rekruttering af deltagere

Personer i alderen 15-25 år fra Epinions Danmarkspanel blev inviteret pr. mail til at deltage i undersøgelsen. De blev med det samme gjort opmærksomme på, at de, ved at besvare spørgeskemaet, deltog i lodtrækningen om et gavekort. De blev ved undersøgelsens start *ikke* gjort opmærksom på, at de besvarede et spørgeskema fra Kræftens Bekæmpelse og TrygFonden.

11.4. Respondenter i undersøgelsen

I Epinions dataindsamlingssystem er det desværre ikke muligt at få oplyst, hvor mange personer, der i første omgang blev inviteret til at blive en del af undersøgelsen. Dem, der har påbegyndt undersøgelsen, har i starten af skemaet skulle angive deres køn, alder og bopælsregion. På baggrund af disse tre faktorer er personerne blevet inddelt i kvoter – jf. tabel 11.1.1

I alt har 1.869 unge i alderen 15-25 år påbegyndt spørgeskemaet. Blandt disse har 295 (16 %) afbrudt undersøgelsen og 574 (31 %) er blevet frascreenet. Frascreeningen er enten sket ved, at respondenterne ikke har passeret ind i målgruppen eller ved, at den pågældende kvote allerede var fyldt. 1.000 15-25-årige gennemførte spørgeskemaet, hvilket giver en svarprocent på 54 %.

Tabel 11.4.1. Antal respondenter i undersøgelsen

	Antal personer (procent)		Frafald
Respondenter, der har påbegyndt spørgeskemaet	1.869	→	295 afbrød undersøgelsen (16 %). 574 blev ekskluderet i undersøgelsen (31 %) (passer ikke i målgruppen eller kvoten er fyldt)
Respondenter i datasæt, der er anvendt i denne rapport	1.000 (54 %)		

11.5. Bortfaldsproblematikker ved webundersøgelser

Webbaserede undersøgelser bliver oftere og oftere anvendt til indsamling af data til befolkningsrepræsentative undersøgelser. Webbaserede undersøgelser har visse fordele, men også ulemper sammenlignet med undersøgelser gennemført via post eller pr. telefon. En fordel ved webundersøgelser er, at de både er billigere og hurtigere at gennemføre end postale undersøgelser og telefoninterviews. Dog bliver svarprocenten for webundersøgelser generelt lavere end for andre former for undersøgelser (21). Det gør det sværere at udelukke, at respondenter, der har valgt at deltage i en undersøgelse som denne, adskiller sig fra den generelle danske befolkning.

Webundersøgelser har netop den ulempe, at webpaneler har en vis indbygget skævhed. Paneler består i udpræget grad af informationssøgende og nysgerrige personer, og generelt er der forholdsmæssigt få medlemmer blandt ældre, social dårligt stillede, kortuddannede samt personer med anden etnisk

herkomst end dansk. Hvis unge, der eksempelvis er informationssøgende og nysgerrige, har et alkoholforbrug, der adskiller sig fra andre unge, er der således en risiko for, at deres alkoholvaner fylder forholdsmæssigt mere i rapporten end de reelt set er gør i virkeligheden.

Ud over skævheden i det adspurgte panel, kan der også være en skævhed i, hvem fra panelet, der vælger at besvare et spørgeskema om egne alkoholvaner. Det kan f.eks. være tilfældet, at personer, der drikker meget, ikke har været så motiverede for at deltage i undersøgelsen. Samtidig kan det tænkes, at personer, som *slet ikke* drikker alkohol, heller ikke har haft den store interesse i at deltage. Uden at vi med sikkerhed kan vide det, kan det således være, at personer, der drikker særlig meget eller lidt, er underrepræsenterede i denne undersøgelse – men det kan i princippet også forholde sig omvendt. Af en bortfaldsanalyse fremgår det, at der, blandt personer, der har påbegyndt, men som ikke har gennemført spørgeskemaet, er en overrepræsentation af mænd, yngre personer (15-17-årige), kortuddannede samt personer fra Region Hovedstaden og Midtjylland. Når data indsamles via kvoter, som det er tilfældet i denne undersøgelse, sikres det imidlertid, at det ønskede antal besvarelser fra bestemte persongrupper (i forhold til køn, alder og region) kan opnås. Det gør bortfaldsproblematikken mindre alvorlig i denne undersøgelse, om end den stadig er eksisterende.

Selvrapporteringen skaber desuden en vis usikkerhed ved data. Der kan være en tendens til, at folk svarer det, de tror, afsenderen gerne vil høre. Der kan således være tale om en underrapportering af unges alkoholvaner. Denne problemstilling er imidlertid ikke anderledes i denne undersøgelse end i andre spørgeskemaundersøgelser, hvor der spørges til alkoholvaner blandt unge. Anonymiteten ved spørgeskemaundersøgelser kan hjælpe til, at personer føler det nemmere at give reelle svar, sammenlignet med telefoniske interviews, hvor man i højere grad kan have en følelse af, at skulle stå til ansvar for ens besvarelse.

11.6. Statistiske analyser

I rapporten præsenteres signifikante forskelle i forhold til køn, alder og region. Signifikante forskelle belyses ved χ^2 -tests, hvor et signifikansniveau på 5 % er valgt. Foruden χ^2 -tests benyttes et enkelt sted en t-test til vurdering af signifikansen ved den gennemsnitlige udvikling af alkoholforbruget blandt unge. Alle analyser er foretaget i PASW Statistics 18 (SPSS Inc.).

11.7. Spørgsmål til undersøgelsen?

Spørgsmål til undersøgelsen, datagrundlag, metode mv. kan rettes til analysemedarbejder Christina Schiøth (chrjen@cancer.dk) fra Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens 'Fuld af liv'-kampagnes evalueringsenhed.

Litteratur

1. Broholm K. *Alkohol og Helbred*. København: Sundhedsstyrelsen, 2008.
2. Eliassen M, Becker U, Gronbaek M, Juel K, Tolstrup JS. *Alcohol-attributable and alcohol-preventable mortality in Denmark: an analysis of which intake levels contribute most to alcohol's harmful and beneficial effects*. EurJEpidemiol. 2014;29(1):15-26.
3. WHO, Team MoSA. *Global Status Report on Alcohol and Health 2014*. Geneva, Switzerland: WHO; 2014.
4. WHO I. *Alcohol drinking (IARC monographs on the evaluation of the carcinogenic risks to humans)*. 1988;44.
5. Schutze M, Boeing H, Pischon T, Rehm J, Kehoe T, Gmel G, et al. *Alcohol attributable burden of incidence of cancer in eight European countries based on results from prospective cohort study*. BMJ. 2011;342:d1584.
6. Pitkänen T, Lyyra A, Pulkkinen L. *Age of onset of drinking and the use of alcohol in adulthood: a follow-up study from age 8–42 for females and males*. Addiction (Abingdon, England). 2005;100.
7. Grant BF, Stinson FS, Harford TC. *Age at onset of alcohol use and DSM-IV alcohol abuse and dependence: a 12-year follow-up*. JSubstAbuse. 2001;13(4):493-504.
8. Hingson RW, Heeren T, Winter MR. *Age at drinking onset and alcohol dependence: age at onset, duration, and severity*. ArchPediatrAdolescMed. 2006;160(7):739-46.
9. Bonomo Y. *Early onset of drinking increases alcohol use in adulthood*. EvidBasedMentHealth. 2005;8(4):98.
10. McCambridge J, McAlaney J, Rowe R. *Adult consequences of late adolescent alcohol consumption: a systematic review of cohort studies*. PLoSMed. 2011;8(2):e1000413.
11. Kraus L, Guttormsson U, Leifman H, Arpa S, Molinaro S, Monshouwer K, et al. *ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs*. 2016.
12. Størup M, Hjalsted B, Falk J, Finke K, Sandø N. *Forebyggelsespakke - Alkohol*. 1 ed. København: Sundhedsstyrelsen; 2012.
13. Gundelach P, Järvinen M, Demant J, Østergaard J. *Unge, fester og alkohol*. København: Akademisk Forlag; 2006.
14. Rasmussen M, Pedersen TP, Due P. *Skolebørnsundersøgelsen 2014*. Statens Institut for Folkesundhed (SIF). 2014.
15. Sundhedsstyrelsen. *Den Nationale Sundhedsprofil 2013*. Sundhedsstyrelsen; 2014.
16. Sundhedsstyrelsen. *Danskernes alkoholvaner 2008*. Sundhedsstyrelsen; 2008.
17. Børnerådet. *350 unges forhold til alkohol*. Børnerådet; 2006.
18. Børnerådet. *Teenagere og alkohol*. Børnerådet; 2003.
19. Marosi K. *Undersøgelse af de 11-15 åriges livstil og sundhedsvaner 1997-2008*. København: 2010 2010. Report No.
20. Mandag Morgen T. *Fremtidens alkoholpolitik - ifølge danskerne*. 2009 2009. Report No.
21. Dobrow MJ, Orchard MC, Golden B, Holowaty E, Paszat L, Brown AD, et al. *Response audit of an Internet survey of health care providers and administrators: implications for determination of response rates*. JMedInternetRes. 2008;10(4):e30.

I denne rapport kortlægges 15-25-åriges alkoholvaner i Danmark 2016. Rapporten er baseret på data fra en webbaseret spørgeskemaundersøgelse blandt 1.000 unge i alderen 15-25 år. Data er nationalt repræsentativt i forhold til køn, alder og landsdel.

I rapporten kortlægges blandt andet 15-25-åriges:

- Alkoholdebut og -forbrug
- Kendskab og holdninger til alkoholforbruget blandt den generelle danske ungdom
- Motiver for at drikke/ikke at drikke alkohol
- Unges herredømme over deres alkoholindtag
- Forældres holdninger og indflydelse på unges alkoholvaner
- Unges erfaringer med køb af alkohol samt holdninger til aldersgrænserne for køb af alkohol

Rapporten er udarbejdet af evalueringssenheten hos Kræftens Bekæmpelse og TrygFondens alkoholkampagne 'Fuld af liv'.

Fuld af liv
Kræftens Bekæmpelse og
TrygFondens alkoholkampagne
Strandboulevarden 49
2100 København Ø
Tlf.: 35 25 75 00
www.fuldafliv.dk